

Brood & Spelen
www.broodspelen.nl

**Meldcode Huiselijk
Geweld en
Kindermishandeling**

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 1 van 91

Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

- 1 Route bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling
- 2 Route bij Kindermishandeling door beroepskrachten
- 3 Route bij signalen van seksueel overschrijdend gedrag van kinderen

Inhoud

Inleiding	5
Hoofdstuk 1 Route bij signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling.....	6
1. Algemeen.....	6
Doel en functies van de meldcode.	6
Transparant werken	6
1.1 Definities en vormen van kindermishandeling en huiselijk geweld (bijlage 2 en 3)	6
Definitie van kindermishandeling.....	6
Lichamelijk mishandeling	6
Lichamelijke verwaarlozing	7
Emotionele mishandeling.....	7
Emotionele verwaarlozing.....	7
Seksueel misbruik.....	8
Terminologie.....	8
1.2 Verantwoordelijkheid en taken van medewerkers: Wie doet wat?	8
De pedagogisch medewerker en de TSO-coördinator	8
De locatiecoördinator en pedagogische coaches.....	9
De Manager Kinderopvang.....	9
Aandachtsfunctionaris.....	10
Aandachtfunctionarissen bij Brood & Spelen Kinderopvang	11
Verhouding tot de Verwijsindex Risicojongeren	11
Omgaan met de media	11
1.3 Stappenplan bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling	12
1.4 Toelichting stappenplan	14

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 2 van 91

Stap 1: Signaleren, de pedagogisch medewerker heeft een vermoeden.	14
Stap 2: De pedagogisch medewerker bespreekt het onderbouwde vermoeden met de aandachtsfunctionaris.	16
Stap 3: het uitvoeren van een plan van aanpak	17
Stap 4: Beslissing	18
Stap 5: Handelen	19
Stap 6: Evaluatie	20
Stap 7: Nazorg	21
Hoofdstuk 2 Route bij kindermishandeling door beroepskrachten	22
2.1 Stappenplan bij vermoeden kindermishandeling door beroepskrachten.	22
2.2 Seksueel misbruik door een beroepskracht.	23
2.3 Preventieve maatregelen	23
2.4 Stappenplan bij signalen van kindermishandeling door een beroepskracht.	24
2.5 Toelichting stappenplan	26
Hoofdstuk 3 Route bij signalen van seksueel overschrijdend gedrag tussen kinderen onderling	33
3.1 Seksuele gevoelens van kinderen.....	33
3.3 Terminologie en definities.....	34
3.4 Wanneer is het grensoverschrijdend gedrag?	34
3.5 Preventieve maatregelen	35
3.6 stappenplan bij signalen van seksueel overschrijdend gedrag tussen kinderen onderling ..	37
3.7 Toelichting stappenplan	38
Hoofdstuk 4 In gesprek met de ouders en/of het kind	43
4.1 In gesprek met de ouders.....	43
4.2 Gesprek met kinderen.....	43
4.3 Bekend maken van de identiteit van de melder bij vermoedens van kindermishandeling ..	44
Hoofdstuk 5 Samenwerking met andere organisaties.....	45
5.1 Veilig Thuis – het Advies en Meldpunt Kindermishandeling en Huiselijk Geweld	45
5.3 Centrum voor Jeugd en Gezin.	46
5.4 Zorgadviesteam (ZAT).....	47

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 3 van 91

5.5	De gemeentelijke gezondheidsdienst (GGD).....	47
5.6	De kinderbescherming	47
5.7	Landelijk Expertisecentrum Eergerelateerd Geweld (LEC EGG).....	48
Hoofdstuk 6	Beroepsgeheim, meldrecht en registratie.....	49
6.1	Inhoud en doel van het beroepsgeheim	49
6.2	Paradox van de geheimhoudingsplicht	49
6.3	Wettelijk meldrecht.....	50
6.4	Meldplicht	50
6.5	Registratie.....	51
	Bijlage 1. Informatie over Veilig Thuis, hét Advies & Meldpunt Kindermishandeling en Huiselijk Geweld.....	53
	Bijlage 2 A Signalenlijst kindermishandeling 0-4 jarigen.....	54
	Bijlage 2 B. Signalenlijst kindermishandeling 4-12 jaar	58
	Bijlage 3. Signalen die kunnen duiden op kindermishandeling gepleegd door een beroepskracht. 62	
	Bijlage 4 Observatieformulier.....	64
	Bijlage 5 Gesprekspunten overleggroep	67
	Bijlage 6 Aandachtspunten voor een gesprek met verzorger(s)	69
	Bijlage 7 Enkele aandachtspunten in het contact met allochtone gezinnen	71
	Bijlage 8 Aandachtspunten tijdens een gesprek met een jong kind	74
	Bijlage 9 Aandachtspunten voor een gesprek met een kind.....	75
	Bijlage 10 Omgaan met privacy.....	78
	Bijlage 11. Omgaan met de media	80
	Bijlage 12 Sociale kaart.....	81
	Bijlage 13 Invulblad sociale kaart	82
	Bijlage 14 Adressen en websites algemeen	83
	Bijlage 15 Boeken over kindermishandeling	85
	Bijlage 16 Overeenkomst ter gebruik van de meldcode.	89

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 4 van 91

Achtergrondinformatie

Kindermishandeling komt overal voor. In Nederland zijn naar schatting minstens 107.000 kinderen per jaar slachtoffer van kindermishandeling. Tussen de 50 en 80 kinderen per jaar overlijden aan de gevolgen van kindermishandeling. Kindermishandeling is een ernstig probleem. Kinderen die mishandeld worden hebben recht op hulp. En liefst zo vroeg mogelijk. De schade kan dan beperkt blijven. Kinderopvang is bij uitstek een plaats waar (een vermoeden van) kindermishandeling gesignaleerd kan worden.

Kindercentra dragen een eigen verantwoordelijkheid voor het signaleren van kindermishandeling en voor het ondernemen van actie na het signaleren. De signalen moeten worden doorgegeven aan de instanties die hulp kunnen bieden aan het gezin. De medewerkers (beroepskrachten en vrijwilligers) van Brood & Spelen Kinderopvang hebben hierin een duidelijke taak. Zij zien de kinderen regelmatig en kunnen opvallend of afwijkend gedrag signaleren. Nadat zij signalen hebben opgemerkt is het ook aan hen om hiermee aan de slag te gaan, tezamen met de leidinggevende en aandachtsfunctionaris Kindermishandeling, conform dit protocol.

Zo zijn wij er met elkaar verantwoordelijk voor dat de signalen bij de juiste instanties terechtkomen. Dit betekent dat er enige deskundigheid moet zijn in het signaleren en in het omgaan met de signalen van kindermishandeling

Dit protocol geeft de stappen aan die gezet kunnen worden in het proces van signaleren. Ook aan de vraag hoe te handelen als een medewerker binnen het kindercentrum zich schuldig maakt aan kindermishandeling is aandacht besteed. Daarom is achterin deze meldcode een protocol opgenomen, specifiek voor het omgaan met ongewenste omgangsvormen en seksuele intimidatie door een medewerker binnen de kinderopvang. Zie bijlage 16.

N.B.

In dit protocol wordt over pedagogisch medewerkers gesproken. Waar pedagogisch medewerker staat kan ook vrijwilligers of leidinggevende gelezen worden.

Dit protocol is bijgewerkt op 20 juni 2016.

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 5 van 91

Inleiding

Kindermishandeling is geen eenduidig begrip. Wat iemand kindermishandeling noemt, heeft te maken met normen en waarden, de manier waarop men zelf is opgevoed en de cultuur waarin men leeft. Het is van belang onderscheid te maken tussen kindermishandeling en minder gewenste opvoedingssituaties. Iedere ouder maakt immers wel eens fouten, is onredelijk of driftig of deelt een tik uit. Bij kindermishandeling is er sprake van 'structureel, stelselmatig, steeds terugkerend geweld of het ontbreken van zorg van de ouder(s) naar zijn/haar kinderen.'

In 2013 is de Wet Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling in werking getreden. In het kader van kwaliteitszorg, wordt de plicht opgelegd om een meldcode te hanteren voor huiselijk geweld en kindermishandeling. Die verplichting geldt voor organisaties en zelfstandige beroepskrachten in de gezondheidszorg, onderwijs, kinderopvang, maatschappelijke ondersteuning en jeugdzorg. Het kunnen signaleren van kindermishandeling is een belangrijke competentie waarover iedere beroepskracht die met kinderen werkt dient te beschikken.

De meldcode is speciaal toegeschreven naar onze branche Kinderopvang en is bedoeld voor iedereen die werkzaam is binnen deze branche. Omdat Brood & Spelen ook in de TSO werkzaam is, is deze meldcode ook voor de TSO van toepassing met dien verstande dat TSO medewerkers aansluiten bij de protocollen van een basisschool. Dit neemt echter niet weg dat zij ook onder de verantwoordelijkheid van de organisatie werken en op de hoogte dienen te zijn van de strekking van deze meldcode. De meldcode Kindermishandeling geeft via een route, een stappenplan, aan hoe te handelen wanneer er signalen zijn die kunnen duiden op huiselijk geweld of kindermishandeling.

Daarnaast zijn in deze meldcode twee andere routes/stappenplannen beschreven:

- Een route/stappenplan hoe te handelen bij vermoedens van kindermishandeling gepleegd door een beroepskracht en
- een route/stappenplan hoe te handelen bij grensoverschrijdend gedrag bij kinderen onderling.

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 6 van 91

Hoofdstuk 1 Route bij signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling

1. Algemeen

Doel en functies van de meldcode.

De meldcode Kindermishandeling is opgesteld door de Branchevereniging Kinderopvang en heeft tot doel beroepskrachten te ondersteunen in de omgang met signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling.

De meldcode bevat drie routes. Die routes leiden de medewerker stap voor stap door het proces vanaf het moment dat zij signaleert tot aan het moment dat zij eventueel een beslissing neemt over het doen van een melding of het nemen van maatregelen. Het gebruik van de meldcode levert een bijdrage aan een vroegtijdige signalering en daarmee de kans op effectieve aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling.

Transparant werken

Bij het intakegesprek met ouders wordt vermeld dat wij met de Meldcode Kindermishandeling van de Brancheorganisatie Kinderopvang werken. De pedagogisch medewerker vertelt dat Brood & Spelen werkt met een stappenplan, wanneer vermoedens bestaan van kindermishandeling thuis of door een beroepskracht. Ouders worden op de hoogte gesteld dat zij terecht kunnen bij de locatie coördinator, aandachtsfunctionaris of de manager kinderopvang van Brood & Spelen in geval van een vermoeden van misbruik. Ouders worden ook via de website geïnformeerd over de meldcode kindermishandeling. De meldcode is te vinden onder 'belangrijke documenten' op de website van Brood & Spelen.

1.1 Definities en vormen van kindermishandeling en huiselijk geweld (bijlage 2 en 3)

Definitie van kindermishandeling

Kindermishandeling is elke vorm van bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief, opdringen waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel. (Wet op de Jeugdzorg, 2005)

Hieronder vallen ook verwaarlozing en onthouden van essentiële hulp, medische zorg en onderwijs, eengerelateerd geweld, huwelijksdwang, vrouwelijke genitale verminking en het als minderjarige getuige zijn van huiselijk geweld tussen ouders en/of andere huisgenoten.

Lichamelijk mishandeling

Er is sprake van lichamelijke mishandeling wanneer de verzorgers het kind verwonden of toestaan dat het kind verwond wordt.

Voorbeelden van lichamelijke mishandeling:

- de verzorger slaat en schopt, opzettelijk laten vallen, vergiftigen, verstikken.

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 7 van 91

- meisjes besnijdenis: een uitwendige ingreep aan de geslachtsdelen van een meisje.
- Shaken Baby Syndroom: verzameling van signalen en symptomen die het gevolg zijn van het heftig door elkaar schudden van een baby.

Belangrijk: bij een vermoeden van meisjes besnijdenis dient er direct contact opgenomen te worden met Veilig Thuis. Meisjes besnijdenis is strafbaar, ook als het kind in het buitenland wordt besneden.

Lichamelijke verwaarlozing

De verzorger is niet in staat of bereid tot het verschaffen van minimale zorg t.a.v. de lichamelijke behoeften van een kind op een of meerdere gebieden: voeding, kleding, onderdak, bezoek aan arts en/tandarts, hygiëne.

Voorbeelden van lichamelijke verwaarlozing;

- de verzorger zorgt regelmatig niet voor voldoende of geschikt eten voor de kinderen
- het kind is vuil en heeft geen aan de weersomstandigheden passende kleding
- de verzorger zorgt niet voor een geschikte slaappleats/onderdak voor het kind.
- Het kind komt altijd met vieze luiers en heeft ernstige luierslag
- het kind krijgt ontoereikende medische zorg. (bv. niet de nodige medicijnen of tandheelkundige zorg)
- een kind wordt 's nachts en/of overdag vele uren alleen gelaten.

Emotionele mishandeling

Vrijwel alle vormen van kindermishandeling brengen negatieve emotionele/psychologische boodschappen over naar het kind.

Voorbeelden van emotionele mishandeling;

- de verzorger kleineert het kind vaak of negeert het kind.
- er is sprake van partnergeweld, blootstellen aan huiselijk geweld.
- de verzorger geeft het kind de schuld van relatieproblemen; het kind tot zondebok maken.
- de verzorger staat geen vriendschap met leeftijdsgenootjes toe
- het kind wordt achtergesteld bij andere kinderen uit het gezin; er worden eisen aan het kind gesteld waar het niet aan kan voldoen.
- het kind wordt gepest, getreiterd
- de verzorger houdt het kind thuis van onderwijs
- de verzorger verkoopt drugs in het bijzijn van het kind; het kind wordt ingeschakeld bij de verkoop van drugs.

Getuige zijn van huiselijk geweld: kinderen die opgroeien in een gewelddadig gezin, voelen de spanning, horen de kreten, zien de verwondingen, willen tussenbeide springen en kunnen daardoor ernstige psychische schade oplopen. Die kinderen leven in constante angst.

Emotionele verwaarlozing

Het kind onthouden wat het voor zijn geestelijke gezondheid en ontwikkeling nodig heeft.

Voorbeelden van emotionele verwaarlozing;

- Ontzeggen van warmte, aandacht, respect, contact, nooit eens knuffelen.

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 8 van 91

- Niet zorgen voor voldoende toenemende onafhankelijkheid
- Niet zorgen voor regelmatige schoolgang, onthouden van onderwijs
- Blootstellen aan huiselijke geweld.
- De verzorger is ervan op de hoogte dat het kind zich inlaat met illegale praktijken maar grijpt niet in

Seksueel misbruik

De verzorger heeft seksueel contact met het kind, probeert dit te hebben of laat het kind kijken naar, ter bevrediging van de seksuele gevoelens van de betrokken verzorger en/of uit geldelijk gewin.

Voorbeelden van seksueel misbruik:

- de verzorger laat het kind pornografisch materiaal zien,
- de verzorger betreft het kind in wederzijdse masturbatie,
- de verzorger penetreert het kind door vingers, voorwerpen of penis
- de verzorger buit het kind uit of er vindt aanranding plaats waarbij geen genitaal contact plaatsvindt. Bv ongepast kussen, strelen van de borsten.

Belangrijk: Eergerelateerd geweld moet direct gemeld worden bij Veilig Thuis;

Eergerelateerd geweld is geestelijk of lichamelijk geweld dat wordt gepleegd vanuit een collectieve mentaliteit in reactie op een schending van de eer van een man, vrouw of familie.

Onder eergerelateerd geweld vallen bijvoorbeeld bedreiging met eermoord, aanzetten tot zelfmoord, mishandeling of verminking, verstoting of bedreiging daarmee en uithuwelijking.

Eerwraak is de meest extreme vorm, omdat slachtoffer hierbij wordt vermoord.

Terminologie

In dit protocol is gekozen voor het gebruik voor de term verzorger. Onder verzorger wordt verstaan de ouder en/of wettelijk vertegenwoordiger (bijvoorbeeld een voogd) van het kind.

1.2 Verantwoordelijkheid en taken van medewerkers: Wie doet wat?

Bij gebruik van dit protocol en het stappenschema moet duidelijk zijn wie binnen de organisatie waarvoor verantwoordelijk is en waar dit onderwerp op de agenda komt. Dit kan helpen bij het bieden van een veilig werkklimaat en een open aanspreekcultuur.

De pedagogisch medewerker en de TSO-coördinator

De pedagogisch medewerker en de TSO-coördinator dient deskundig te zijn in het herkennen en bespreken van signalen die kunnen wijzen op huiselijk geweld of kindermishandeling. Onder signaleren wordt verstaan het waarnemen en interpreteren van aanwijzingen in gedrag en lichamelijk welzijn van het kind, gedrag van de ouders en de gezinsomgeving die mogelijk wijzen op huiselijk geweld of kindermishandeling, door wie en in welke vorm dan ook. Deze signalen dienen zo snel mogelijk neergelegd te worden bij de leidinggevende.

Verantwoordelijkheden pedagogisch medewerker kindercentrum:

- Herkennen van signalen die kunnen wijzen op kindermishandeling.

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 9 van 91

- Overleg plegen met de leidinggevende en/of aandachtsfunctionaris bij zorg over een kind aan de hand van waargenomen signalen die kunnen wijzen op kindermishandeling.
- Uitvoeren van afspraken die zijn voortgekomen uit het overleg met de leidinggevende, zoals observeren of een gesprek met de verzorger.
- Bespreken van de resultaten van deze ondernomen stappen met de leidinggevende.

De locatiecoördinator en pedagogische coaches

De locatiecoördinator en coaches hebben een centrale rol in de stappen rond het signaleren en handelen bij vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling in huiselijke kring. De locatiecoördinator en coaches dragen zorg voor de deskundigheid van de pedagogisch medewerkers door de meldcode regelmatig te bespreken in groeps- en teamoverleggen. Ook creëren zij een open aanspreekcultuur waarin onderwerpen als seksualiteit, kindermishandeling, grenzen, actualiteiten en moeilijkheden in het vak openlijk besproken kunnen worden en waar collega's elkaar feedback durven geven op hun handelen.

De Manager Kinderopvang

De Manager Kinderopvang draagt de eindverantwoordelijkheid voor de uitvoering van alle drie de routes van de meldcode. De Manager Kinderopvang stelt voldoende aandachtsfunctionarissen aan en zorgt ervoor dat zij zelf en de andere aandachtsfunctionarissen getraind worden en jaarlijks een herhaling krijgen. Zij zorgt ervoor dat de meldcode tenminste jaarlijks besproken wordt in het locatie coördinatoren overleg en creëert de mogelijkheid om op locatie de meldcode te implementeren.

Verantwoordelijkheden Manager Kinderopvang.

- Aanstellen van één of meerdere aandachtsfunctionarissen;
- Toekennen van formatie uren aan de aandachtsfunctionarissen voor het verrichten van de taak;
- Faciliteren van de aandachtsfunctionarissen om de functie vorm te geven;
- Opnemen van de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling in het kwaliteitsbeleid van de organisatie;
- Informeren van ouders en beroepskrachten over dit beleid;
- Ontwikkelen van een organisatie specifieke meldcode en de implementatie ervan;
- Zorgen dat de meldcode aansluit op de werkprocessen binnen de organisatie;
- Invoeren van de noodzakelijk randvoorwaarden om volgens de meldcode te werken;
- zorgen dat iedereen kennis heeft van de inhoud van de meldcode;
- de meldcode als terugkerend thema op de agenda van vergaderingen/overleggen plaatsen;
- zorg dragen voor voldoende en regelmatige deskundigheidsbevordering, in de vorm van trainingen, van beroepskrachten zodat zij voldoende kennis en vaardigheden ontwikkelen
- en op peil houden voor het signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling en voor het zetten van de stappen van de meldcode;
- Eindverantwoordelijkheid dragen voor de uitvoering van de meldcode;
- Regelmatig evalueren van de werking van de meldcode en zo nodig acties in gang zetten om de toepassing van de meldcode te optimaliseren;

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 10 van 91

- Afspraken maken over de wijze waarop medewerkers worden ondersteund als zij door cliënten in of buiten rechte worden aangesproken op de wijze waarop zij de meldcode toepassen;
- Kennis hebben van aangiftebeleid bij politie;
- Doen van aangifte bij de politie;
- Onderhouden van mediacontacten;
- Onderhouden van juridische contacten;
- De directie is verplicht het Veilig Thuis onverwijld in kennis te stellen bij (vermoedens van) kindermishandeling door een medewerker binnen de instelling.

De Manager Kinderopvang vervult daarnaast in het bijzonder een centrale rol in de route bij kindermishandeling gepleegd door een beroepskracht. De Manager Kinderopvang is contactpersoon voor de media.

Aandachtsfunctionaris

De aandachtsfunctionaris heeft een specifieke deskundigheid op het terrein van kindermishandeling en huiselijk geweld. De aandachtsfunctionaris ondersteunt de beroepskrachten en begeleidt en bewaakt de route bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling. Brood & Spelen heeft twee aandachtsfunctionarissen; de Manager Kinderopvang en de beleidsmedewerker. Op deze manier zijn meerdere functies in de praktijk vertegenwoordigd. De aandachtsfunctionarissen krijgen een training alvorens aan de slag te gaan. Het up te date houden van de kennis is een gezamenlijke inspanning van aandachtsfunctionarissen en organisatie.

Verantwoordelijkheden aandachtsfunctionaris

- Kennisnemen van de inhoud van de meldcode en handelen volgens het stappenplan;
- In staat zijn signalen die (kunnen) wijzen op huiselijk geweld en kindermishandeling te duiden;
- Waken voor de veiligheid van het kind bij het nemen van beslissingen;
- Onderhouden van eigen kennis en ervaring in het signaleren en handelen bij vermoedelijk situaties van huiselijk geweld en kindermishandeling;
- Indien nodig, overleggen wie contact opneemt met organisaties die te maken hebben met het kind;
- Indien nodig, overleggen wie contact opneemt met het Veilig Thuis of de politie;
- Indien nodig, overleggen wie verwijst naar professionele hulp of professionele hulp in gang zet;
- Toezien op zorgvuldige omgang met de privacy van het betreffende gezin, waarbij rekening wordt gehouden met het privacyreglement van de instelling;
- Waarborgen continuïteit van bijvoorbeeld onderwijs, zorg, kinderopvang;
- Het bestuur onverwijld in kennis stellen bij (vermoeden van) kindermishandeling door een medewerker binnen de eigen instelling;
- Jaarlijks evalueren en bijstellen van de eigen werkinstructie;
- Actualiseren en regelmatig onder de aandacht brengen van de algemene informatie binnen de organisatie over (de meldcode) huiselijk geweld en kindermishandeling;

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 11 van 91

- Overleg plegen met de beroepskracht die zorg heeft over een kind en denkt aan huiselijk geweld en kindermishandeling;
- Indien nodig, andere beroepskrachten binnen de instelling bij het overleg betrekken;
- Vaststellen van afspraken, taakverdeling en het bijbehorende tijdsplan;
- Zorg dragen voor heldere afspraken rondom overdracht van gegevens en terugkoppeling;
- Verslaglegging;
- Informeren van en overleggen met de leidinggevende;
- Periodiek evalueren van de meldcode op werkzaamheid, zorgvuldigheid, volledigheid en zo nodig bijstellen van de eigen werkinstructie;
- Jaarlijks terugkoppelen van instelling overstijgende aandachtspunten

Aandachtfunctionarissen bij Brood & Spelen Kinderopvang

Op het moment heeft Brood en Spelen twee aandachtfunctionarissen; Ivonne Broijl (Manager Kinderopvang) en Carolien Redelaar (beleidsmedewerker). Zij bewaken samen de meldcode en zijn te bereiken voor advies en ondersteuning via:

Ivonne Broijl - ivonne@broodspelen.nl en 06-38827068

Carolien Redelaar - carolien@broodspelen.nl en 06-45398361

De directie, de leidinggevende en de medewerkers zijn niet verantwoordelijk voor:

- Vaststellen of er al dan niet sprake is van kindermishandeling.
- Verlenen van professionele hulp aan ouders of kinderen (begeleiding, therapie).

Verhouding tot de Verwijsindex Risicjongeren

In geval van een vermoeden van kindermishandeling zal de Manager Kinderopvang en de aandachtsfunctionaris doorgaans niet alleen de stappen van de meldcode zetten, maar daarnaast ook moeten overwegen of een melding moet worden gedaan of samenwerking worden gezocht bij het Centrum Jeugd en Gezin (CJG). Het gaat hierbij niet om een keuze tussen een melding bij het CJG of de stappen van de meldcode. Beide acties bij vermoedens van kindermishandeling zijn aan de orde omdat ze elkaar ondersteunen. Het doel van een melding of advies bij het CJG is om beroepskrachten uit verschillende organisaties die met hetzelfde kind te maken hebben met elkaar in contact te brengen, als zij beiden risico's signaleren met betrekking tot, kort gezegd, een bedreigde ontwikkeling naar volwassenheid van het kind. Doel daarvan is te komen tot een gezamenlijke aanpak van de problematiek van het kind en zijn gezin. Het CJG is aangesloten bij de verwijsindex en kan op die manier het kind als risicjongere aanmelden.

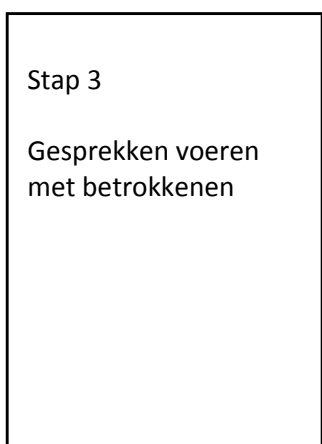
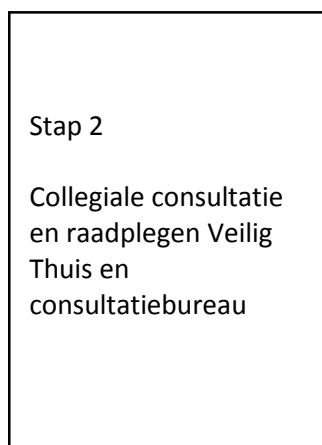
Omgaan met de media

Indien bij Brood & Spelen een incident plaatsvindt, bestaat de kans dat ook de media op de hoogte raakt. De verschillende medewerkers zullen in alle gevallen de media doorverwijzen naar de directie of de Manager Kinderopvang. In bijlage 11 staan handvatten hoe om te gaan met media.

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 12 van 91

1.3 Stappenplan bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling

Stap 1: De pedagogisch medewerker heeft een vermoeden

- Bespreek vermoeden met naaste collega en/of leidinggevende
- Observeer en leg vast (bijlage 2,3,4) maximaal 1 maand.
- Praten met kind en leg vast (bijlage 8 en 9)
- Onderzoek naar onderbouwing
- Leg waarnemingen vast.
- Bespreek de zorg met de ouders.

Tijdspad: Maximaal 1 maand observeren en vastleggen

Verantwoordelijkheid: Pedagogisch medewerker

Stap 2: De Pedagogisch medewerker en/of de leidinggevende bespreekt het onderbouwde vermoeden met de aandachtsfunctionaris (bijlage 5)

- Bespreken informatie met ouders
- Aandachtsfunctionaris consulteert interne en externe collega's
- (Eventueel) extra gegevens
- Plan van aanpak
- Consulteren Veilig Thuis en/of consultatiebureau

Tijdspad: binnen 1 week opstellen gezamenlijk plan van aanpak duur observatie.

Verantwoordelijkheid: Pedagogisch medewerker en aandachtsfunctionaris

Stap 3: Het uitvoeren van een plan van aanpak

- Bespreken van de observatie resultaten pedagogisch medewerker leidinggevende en aandachtsfunctionaris.
- Aangaan gesprek met verzorgers door aandachtsfunctionaris en betrokkenen.
- (Eventueel) praten met kind n.a.v. de observatie door pedagogisch medewerker en aandachtsfunctionaris.
- Na toestemming ouders kan school worden geïnformeerd door leidinggevende (bij BSO of kinderen die bijna naar school gaan)

Tijdspad: Binnen 6 weken na vermoeden kindermishandeling (stap 1) bovenstaande stappen voltooid hebben.

Verantwoordelijkheid: Aandachtsfunctionaris

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 13 van 91

Stap 4

Beslissing, het afwegen van de aard en ernst van de mishandeling

Stap 5 A

Hulp organiseren en de effecten volgen

ÓF

Stap 5B

Melden van de mishandeling bij Veilig Thuis en bespreken met ouders

Stap 4: Beslissing

- De vermoedens zijn na overleg met de betrokkenen niet bevestigd.
- Na gesprek(ken) met verzorger(s) is duidelijk dat verzorger(s) ook bezorgd zijn.
- Na overleg met verzorger(s) blijft er ernstige twijfel bestaan.
- Het vermoeden van kindermishandeling blijkt na het gesprek met de verzorger(s) gegrond.
- Er ontstaat een crisissituatie.

Tijdspad: Binnen 6 weken na vermoeden kindermishandeling (stap 1) bovenstaande stappen voltooid hebben.

Verantwoordelijkheid: Aandachtsfunctionaris

Stap 5 A: Hulp organiseren

- Wanneer de vermoedens na overleg met de betrokkenen niet zijn bevestigd: vernietig de werkaantekeningen en sluit de zaak af.
- Bespreek de zorgen met de verzorgers en verwijs waar nodig de verzorger(s) door.
- Wanneer er na overleg met verzorger(s) ernstige twijfel blijft bestaan spreek een extra observatieperiode af.
- Volg het kind en registreer.

ÓF

Stap 5 B: Melden

- Wanneer het vermoeden van kindermishandeling na het gesprek met de verzorger(s) gegrond blijkt, wordt een melding bij Veilig Thuis gedaan.
- Overleg met Veilig Thuis voor verdere acties.
- Volg of ouder(s) en kind hulp krijgen.
- Volg het kind en registreer.
- Wanneer een crisissituatie ontstaat, wordt een gemeld gedaan bij Politie of Crisisdienst Bureau Jeugdzorg.

Tijdspad: binnen 1 maand na vermoeden kindermishandeling (stap 1) bovenstaande stappen voltooid hebben..

Verantwoordelijkheid: de aandachtfunctionaris.

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 14 van 91

Stap 6
Evalueer en leg vast

Stap 7
Nazorg

Stap 6: Evaluatie

- Evaluatie door pedagogisch medewerker en leidinggevende (evt. samen met school en/of het kind).
Tijdspad: binnen 8 weken na vermoeden (stap 1) kindermishandeling. Verantwoordelijkheid: de aandachtsfunctionaris.

Stap 7: Nazorg

- Blijf alert op het welzijn van het kind.
- Blijf signalen en zorgen melden bij Veilig Thuis
Verantwoordelijkheid: de pedagogisch medewerker en/of leidinggevende(n) en/of de aandachtsfunctionaris

1.4 Toelichting stappenplan

Stap 1: Signaleren, de pedagogisch medewerker heeft een vermoeden.

Kinderen die mishandeld worden kunnen veel verschillende signalen laten zien. Deze signalen kunnen wijzen op kindermishandeling, maar kunnen ook een andere oorzaak hebben zoals een scheiding of een sterfgeval.

Het bewust worden van een vermoeden van kindermishandeling geeft vaak een vervelend gevoel: onzekerheid over de opgemerkte signalen, angst om je er mee te bemoeien. Wat helpt om kindermishandeling te durven signaleren is de overtuiging en de wetenschap dat kindermishandeling een ernstig probleem is en waar je niet omheen kunt als je met jonge kinderen werkt.

Signaleren begint vaak met een niet-pluis gevoel. Bij signaleren gaat het in de eerste plaats om de zorg die de pedagogisch medewerker heeft over een kind, waarvoor zij geen geruststellende verklaring kan vinden. Kindermishandeling is één van de mogelijke oorzaken. Het is niet aan de pedagogisch medewerker om vast te stellen dat er sprake is van kindermishandeling. Het gaat om de zorgen die zij heeft over een kind.

Meestal zullen mishandelde kinderen of degene die hen mishandelt niet uit zichzelf over de situatie vertellen. Het is nodig dat personen in de omgeving van het kind de verantwoordelijkheid nemen om situaties van kindermishandeling bespreekbaar te maken en te stoppen. Bepaal voor deze stap een tijdlimiet (maximaal één maand).

De pedagogisch medewerker observeert het kind en legt waarnemingen vast om het vermoeden te onderbouwen.

Wanneer een pedagogisch medewerker een vermoeden heeft van signalen van kindermishandeling of huiselijk geweld bespreekt hij/zij dit met de naaste collega en informeert de locatie coördinator of aandachtsfunctionaris. Als er signalen zijn die zouden kunnen wijzen op kindermishandeling probeert de pedagogisch medewerker met gebruik van het observatieformulier (*zie bijlage 4*) de zorgen rond een kind duidelijker te krijgen. Hierbij maakt zij gebruik van haar eigen waarnemingen. Zij kan

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 15 van 91

informatie vragen aan haar collega's van de stamgroep van het kind en collega's die broertjes of zusjes in de groep hebben. Ook kan zij informatie uit de gebruikelijke contacten met ouders halen, bijvoorbeeld bij de breng- en haalcontacten en de tafelgesprekken op het kinderdagverblijf of buitenschoolse opvang.

Het is belangrijk dat bij het verhelderen van de vermoedens een onderscheid wordt gemaakt tussen objectieve gegevens en subjectieve gegevens.

-Onder objectieve gegevens wordt verstaan datgene wat daadwerkelijk gezien kan worden, zoals een blauwe plek op een arm, een kapot regenjasje of te kleine schoenen.

-Onder subjectieve gegevens wordt verstaan hoe de gegevens geïnterpreteerd worden. Bijvoorbeeld het kind heeft een blauwe plek: "Het kind is geslagen" of "het kind ziet er verwaarloosd uit".

Op het observatieformulier worden de objectieve gegevens genoteerd. Het observatieformulier gaat het dossier in. Wanneer u behoefte heeft ook de subjectieve gegevens te noteren, doe dat dan in anonieme werkaantekeningen. Werkaantekeningen gaan het dossier niet in en zijn niet ter inzage van de verzorger(s). Ga zorgvuldig met werkaantekeningen om (*zie bijlage 10: Omgaan met privacy*).

Houd er rekening mee dat signalen ook op andere oorzaken kunnen wijzen en dat één signaal op zichzelf niets zegt. Pas wanneer er meerdere signalen worden gezien die door meerdere mensen worden opgemerkt, kan men denken aan een vermoeden van kindermishandeling.

Let op:

- het is niet de taak van de pedagogisch medewerker om spoorwerk naar een dader te doen.
- Het is niet de taak van de pedagogisch medewerker om tot 100 procent zekerheid te komen over de mishandeling.
- Het is wel de taak van de pedagogisch medewerker om het kind te steunen, het beeld over het gedrag duidelijker te krijgen en de zorgen die er zijn te onderbouwen.

Leg de waarnemingen voor aan de verzorger(s)

Signalen als hoofdpijn, angst of agressie kunnen bij kinderen verschillende oorzaken hebben. Het is belangrijk deze signalen in de vorm van concrete waarnemingen zo veel mogelijk rechtstreeks met de verzorger(s) te bespreken. In deze eerste stap is het verstandig de vermoedens van kindermishandeling niet uit te spreken in het contact met verzorger(s). Bijvoorbeeld: Karin heeft een wond op haar hoofd, wat is er gebeurd? In plaats van Karin heeft een wond op haar hoofd en ik denk dat vader haar heeft geslagen.

Zorg ervoor dat een gesprek met de verzorger(s) niet op zich zelf staat maar logisch voortvloeit uit de contacten die er al zijn. Door regelmatig met hen informatie uit te wisselen over het functioneren van het kind in de groep en thuis is het gemakkelijker om ook zorgen rond een kind vroegtijdig bespreekbaar te maken.

In veel gevallen zal het bespreken van de signalen ertoe leiden dat een verklaring volgt die het vermoeden kan wegnemen. In een aantal gevallen zal de informatie van de verzorger(s) de zorgen niet kunnen wegnemen en zijn verdere stappen noodzakelijk (*zie ook de bijlage 5,6 een gesprek met verzorger(s)*).

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 16 van 91

Stap 2: De pedagogisch medewerker bespreekt het onderbouwde vermoeden met de aandachtsfunctionaris.

Bespreek de informatie met de aandachtsfunctionaris.

De pedagogisch medewerker legt de zorgen voor aan de aandachtsfunctionaris. De aandachtsfunctionaris kan de pedagogisch medewerker ondersteunen en begeleiden in het proces van het verkrijgen van informatie. De aandachtsfunctionaris stelt een overleggroep op.

Een consultatie bij Veilig Thuis

Overleg met Veilig Thuis is in alle gevallen aan te raden. Veilig Thuis biedt ondersteuning bij het interpreteren van signalen en bij het nadenken over de vervolgstappen die noodzakelijk zijn. *(zie ook bijlage 1)*

Een consultatie bij Centrum Jeugd en Gezin (CJG)

Indien je vragen hebt over je eigen handelen in de omgang met een kind(eren) kun je het CJG consulteren. Namen worden tijdens dit gesprek niet genoemd.

Noodsituaties

Bij signalen die wijzen op acuut en zodanig ernstig geweld dat het kind of gezinslid onmiddellijk moet beschermd, kan meteen contact worden gelegd met Veilig Thuis door iedereen die zich zorgen maakt. Veilig Thuis maakt dan een inschatting van de ernst van de situatie. Voor noodsituaties is Veilig Thuis 24 uur per dag bereikbaar. In zeer ernstige situaties draagt Veilig Thuis de melding direct over naar de Raad van Kinderbescherming. Dit gebeurt bijvoorbeeld wanneer een kind ernstig letsel heeft opgelopen. In noodsituaties kan overigens ook contact worden gezocht met de politie.

Overleg groep

De overleggroep kan bestaan uit;

- Intern; de aandachtsfunctionaris, manager kinderopvang, de coach of locatie coördinator, de mentor met de zorg, eventueel een collega van de groep waar broertje of zusje zit.
- Extern; eventueel contactpersoon school, een medewerker van het Centrum voor Jeugd en Gezin.

In de overleggroep worden de zorgen besproken die er zijn en wordt besproken waarom wordt gedacht aan kindermishandeling. Hierbij kan gebruik gemaakt worden van *bijlage 2, 3 en 4*. Dit overleg dient als middel om het vermoeden te toetsen bij anderen, informatie te verzamelen, maar ook om ruimte te geven aan eventuele emoties.

Om tot een goede onderbouwing te komen van de vermoedens wordt besproken welke gegevens er zijn en welke nog ontbreken. Je kunt de werkaantekeningen wellicht bespreken in een al bestaande overleggroep, bijvoorbeeld in de overleggroep van de school als de BSO bij de basisschool 'inwoont'. Met wie je ook spreekt, houd de groep zo klein mogelijk en houd rekening met de privacy van verzorger en kind. De aandachtsfunctionaris is verantwoordelijk voor de coördinatie en voortgang en bewaakt de tijdslimiet van de verschillende stappen.

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 17 van 91

Extra gegevens

Wanneer er nog gegevens ontbreken, worden er afspraken gemaakt over extra observaties en wordt afgesproken waarop, door wie wordt geobserveerd. Het gebruik van de signalenlijst kan soms duidelijkheid geven (*bijlage 2a en 2b*).

Verder kan met toestemming van de verzorger(s) ook het consultatiebureau of een medewerker van een opvoedbureau om informatie en/of advies gevraagd worden. Wanneer verzorger(s) hier geen toestemming voor geven kunnen de zorgen omtrent het gezin / het kind besproken worden zonder de naam van het kind te noemen.

Plan van aanpak

De overleggroep bespreekt de informatie en de extra gegevens. Wanneer de vermoedens niet onderbouwd kunnen worden en ook de zorgen bestaan niet meer, sluit de zaak dan af en ga naar stap 6. De persoonlijke werkaantekeningen worden vernietigd.

Indien het vermoeden blijft bestaan, besluit dan tot een plan van aanpak. In het plan van aanpak worden de mogelijke stappen beschreven, die uitgewerkt worden in stap 3.

Stap 3: het uitvoeren van een plan van aanpak

In gesprek met de verzorger(s)

De aandachtsfunctionaris gaat in gesprek met de verzorgers. Bereid het gesprek goed voor (*bijlage 5,6*). De aandachtsfunctionaris bespreekt het gesprek in de overleggroep voor verdere stappen. Een gesprek met de verzorger(s) hoeft niet bedreigend te zijn voor de ouders als zij de ruimte krijgen om hun ideeën naar voren te brengen. Vertel een ouder dat het gesprek in het belang van het kind staat. Nodig de ouder uit om over de thuissituatie te vertellen. Kom niet met oordelen.

Voor het gesprek met de verzorgers kunnen de volgende stappen worden gevolgd:

1. Leg de verzorgers het doel van het gesprek uit;
2. Beschrijf de feiten zoals ze zijn vastgesteld en de waarnemingen die zijn gedaan, geef daarbij geen waardeoordeel of eigen interpretatie;
3. Nodig de verzorgers uit om een reactie te geven hierop;
4. Kom pas na deze reactie met een interpretatie van hetgeen is gezien of gehoord en waargenomen op de locatie;
5. Leg het gesprek vast en laat dit indien mogelijk ondertekenen voor gezien en besproken door alle betrokkenen.

In het gesprek met de verzorger(s) gaat het om het bespreken van de dingen die opvallen aan hun kind en die aanleiding geven tot zorg over hun kind. Ook moet worden besproken dat de zorg al langere tijd bestaat en aanleiding is tot zorg over de ontwikkeling van het kind.

(Eventueel) praten met kind

Overleg binnen de overleggroep of een gesprek(je) met het kind kan een meerwaarde hebben (*zie bijlage 7 en 8*). Een gesprek heeft als doel het kind te ondersteunen. Zorg ervoor dat een gesprek

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 18 van 91

waardevol voor het kind is. Let op dat u in het gesprek de verzorger(s) niet veroordeeld. Een kind heeft immers maar één (paar) verzorger(s). Houd ook in gedachten dat een gesprek niet als hoofddoel mag hebben om informatie uit het kind te halen. Laat het geen verhoor worden.

Bespreek de resultaten in de overleggroep

Bespreek maximaal na 1 maand alle waarnemingen/ gegevens die tot nu verzameld zijn. Ook de informatie uit de gesprekken wordt besproken. Zorg ervoor dat u een beeld krijgt van de verzorging en opvoedingssituatie van het kind. In deze stap kan de leidinggevende ook informatie bij school vragen (BSO kinderen) als ouders hiermee akkoord zijn (zie bijlage 10). Schat ook de draaglast/ draagkracht in van de verzorger(s).

Beloof nooit geheimhouding

Het is belangrijk nooit op voorhand geheimhouding aan een kind te beloven. Veel kinderen willen in de eerste instantie alleen iets vertellen als beloofd wordt om het tegen niemand te zeggen. Als deze belofte gegeven wordt, komt een pedagogisch medewerker voor een groot dilemma te staan als het kind verteld dat het mishandeld wordt. De pedagogisch medewerker staat dan voor een keuze of het vertrouwen van het kind schenden en de mishandeling melden of het medeplichtig worden van een schadelijke situatie van een kind. Een pedagogisch medewerker kan het kind wel toezeggen dat het geen stappen zal ondernemen zonder het kind hierover in te lichten.

Stap 4: Beslissing

De aandachtfunctionaris weegt op basis van de bevinden die intern en extern zijn ingewonnen het risico op kindermishandeling of huiselijk geweld af.

Opties

- De vermoedens zijn na overleg met de betrokkenen niet bevestigd en ook de zorgen over het kind bestaan niet meer. Het dossier en alle schriftelijke aantekeningen worden vernietigd.
- Na gesprek(ken) met verzorger(s) is duidelijk dat verzorger(s) ook bezorgd is/zijn.
- De oorzaak van de zorgen kan een minder gewenste opvoedingssituatie zijn of een andere oorzaak hebben. In het gesprek wordt duidelijk dat ook de verzorgers vinden dat het belangrijk is dat er hulp op gang komt.
- Na overleg met betrokkenen blijft er ernstige twijfel bestaan; het is niet duidelijk of er wel of niet sprake is van een vermoeden.
- Het vermoeden van kindermishandeling blijkt na het gesprek met de betrokkenen gegrond en de zorg over het kind blijft bestaan. Schakel Veilig Thuis in.
- Er ontstaat een crisissituatie.

Het afwegen van de aard en ernst van de mishandeling

Voor het afwegen is het van belang dat de overleggroep in het dossier de signalen, de gesprekken en de stappen beschrijft die al gezet zijn. Daarnaast zijn de volgende factoren van belang:

- de leeftijd van het slachtoffer;
- de aard van het geweld;
- de mate van afhankelijkheid

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 19 van 91

- de duur van het geweld;
- de verwachting van de schade die wordt aangericht;
- de mate van isolement waarin het geweld zich afspeelt.

Stap 5: Handelen

5a Hulp organiseren en effecten volgen.

Als er op basis van afweging in stap 4 genoeg gronden zijn dat het kind en zijn gezin redelijkerwijs voldoende tegen het risico op huiselijk geweld of op kindermishandeling beschermd kunnen worden:

- bespreek met de ouders;
- verwijs door naar de noodzakelijke hulp;
- volg de effecten van deze hulp
- doe alsnog een melding dat als er signalen zijn dat het huiselijk geweld of de kindermishandeling niet stopt, of opnieuw begint.

De aandachtfunctionaris coördineert de zorg rondom het kind,, totdat deze is overgedragen aan de hulpverlening.

Als Brood & Spelen gebruik heeft gemaakt van het zorgadvies team, kan het zorgadviesteam verdere actie coördineren. Het zorgadviesteam bespreekt de hulpvraag van Brood & Spelen en de ouders, beoordeelt de hulpvraag, stelt een aanpak vast, geeft handelingsadviezen voor de beroepskracht en adviseert over verdere hulp. Ook het CJG kan worden geraadpleegd en hierin adviseren.

De aandachtfunctionaris van Brood & Spelen bespreekt met de ouders de uitkomst van de bespreking met het CJG of zorgadviesteam. Met de ouders kan gesproken worden over verder te nemen stappen voor hulpverlening voor het kind en/of de ouders. Hierbij is het belangrijk om informatie te geven over de hulpverlenende instanties en of er hiervoor indicatie nodig is van bijvoorbeeld Bureau Jeugdzorg. De ouders kunnen op deze manier worden doorverwezen. Belangrijk is om bij de ouders en de instantie te informeren of zij ook daadwerkelijk naar de verwijzende instantie zijn gegaan. Leg de gesprekken vast en laat indien mogelijk ouders het gespreksverslag ondertekenen.

Indien er voor de voorgaande stappen ondersteuning nodig is, dan kan dit gevraagd worden bij Veilig Thuis, CJG of zorgadviesteam. Brood & Spelen zal in haar eigen team afspraken maken over de begeleidings- en zorgbehoeften van het kind. De uitkomst van deze teambespreking wordt vastgelegd en besproken met de ouders en ondertekend.

5b Melden en bespreken met ouders.

Kan het kind of kunnen de ouders niet voldoende tegen het risico huiselijk geweld of kindermishandeling beschermd worden, of is er twijfel of de kinderopvangorganisatie hiertegen voldoende bescherming kan bieden:

- meld het vermoeden bij het advies en meldpunt kindermishandeling en;
- sluit bij de melding zoveel mogelijk aan bij de feiten en gebeurtenissen en geef duidelijk aan indien de informatie die gemeld wordt (ook) van anderen afkomstig is;

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 20 van 91

- overleg bij de melding met het advies en meldpunt kindermishandeling wat er na de melding, binnen de grenzen van de gebruikelijke werkzaamheden, gedaan kan worden om het kind, de ouders en de mogelijke gezinsleden tegen het risico op huiselijk geweld of op mishandeling te beschermen.

De aandachtsfunctionaris kan in overleg met de manager kinderopvang een melding doen bij Veilig Thuis.

Besprek de melding vooraf met ouders. Leg uit waarom Brood & Spelen van plan is deze melding te gaan doen en wat het doel daarvan is. Blijf in het gesprek bij de feiten en constatering en voorkom interpretaties of waardeoordelen.

- Vraag de ouders uitdrukkelijk om een reactie;
- In geval van bezwaren van de ouders, overleg op welke wijze er tegemoet kan worden gekomen aan deze bezwaren en leg dit in het document vast;
- Is dat niet mogelijk, weeg de bezwaren dan af tegen de noodzaak om het kind, de ouders en/of de mogelijke gezinsleden te beschermen tegen het geweld of de kindermishandeling. Betrek in alle afwegingen de aard en de ernst van het geweld en de noodzaak om het kind, de ouders en/of mogelijke gezinsleden door het doen van een melding daartegen te beschermen;
- Doe een melding indien naar oordeel van Brood & Spelende bescherming van de ouder of zijn gezinslid de doorslag moet geven.

Van contacten met de ouders kan worden afgezien:

- Als de veiligheid van het kind, een van de ouders, die van de beroepskracht zelf, en/of die van een ander in het geding is; of
- Als er goede redenen zijn om te veronderstellen dat de ouders daardoor het contact met Brood & Spelen zal verbreken.

Indien na enige periode onvoldoende verbetering zichtbaar is, is het van belang opnieuw contact op te nemen met Veilig Thuis en eventueel opnieuw een melding te doen. Het VEILIG THUIS adviseert, indien nodig, meerdere keren contact op te nemen indien er onvoldoende verbetering of verslechtering te zien is.

Stap 6: Evaluatie

Evalueer het proces en de procedure

- De overleggroep evalueert datgene wat er is gebeurd en de procedures die zijn gevolgd.
- Zo nodig wordt de zaak ook doorgesproken met andere betrokkenen.
- Zo nodig worden verbeteringen in afspraken en/of procedures aangebracht.
- Zorg ervoor dat geanonimiseerde gegevens met betrekking tot het vermoeden van kindermishandeling worden geregistreerd. Deze gegevens worden door de directie op een centraal punt bewaard.

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 21 van 91

- De gegevens worden geregistreerd en bewaard om in kaart te kunnen brengen hoe vaak vermoedens van kindermishandeling binnen de gehele organisatie voorkomen en op welke wijze daarmee wordt omgegaan. Rapportage naar directie.

Verantwoordelijkheid bij alle betrokkenen. Overdracht rapportage ligt bij de aandachtsfunctionaris.

Stap 7: Nazorg

Blijf alert op het welzijn van het kind

Het op gang brengen van hulp in het gezin is de aanzet tot het verhelpen van de problemen. Het kost enige tijd voordat die hulp vruchten afwerpt.

De verantwoordelijkheid van het kindercentrum in het kader van nazorg is:

- Het bieden van een veilige plek aan het kind.
- De begeleiding en het observeren van het kind.
- De bereidheid tot het geven van informatie aan het Veilig Thuis over het functioneren van het kind in de groep en het contact met de verzorger(s).
- Het meedenken in overlegsituaties ten behoeve van hulpverlening aan het kind en de verzorger(s).

Zoek zo nodig opnieuw contact met Veilig Thuis

Indien na enige periode onvoldoende verbetering zichtbaar is, is het van belang opnieuw contact op te nemen met Veilig Thuis en eventueel opnieuw een melding te maken. Veilig Thuis adviseert, indien nodig, meerdere keren contact op te nemen indien er onvoldoende verbetering optreedt. Het Veilig Thuis kan zo nodig contact opnemen met het gezin of met de betrokken hulpverleningsinstellingen. Wanneer het kind, zonder duidelijke opgaaf van redenen wegblijft van het kindercentrum, is het belangrijk om dit door te geven aan Veilig Thuis.

Nazorg medewerkers Brood & Spelen

- Zorgen rondom het kind kunnen bij de medewerker allerlei twijfels en gevoelens losgemaakt hebben. Naast het feit dat het de verantwoordelijkheid van de medewerker zelf is om twijfels en gevoelens kenbaar en bespreekbaar te maken, is het belangrijk dat er in de overleggroep aandacht aan wordt besteed. Het is van belang dat er ook nazorg voor de medewerkers beschikbaar is.
- Iedere medewerker heeft recht op een veilige werkplek. De werkgever dient hiervoor de voorwaarden te scheppen.
- De leidinggevende houdt regelmatig overleg met de betrokkenen om de situatie te bespreken.
- De aandachtsfunctionaris biedt regelmatige ondersteuning aan de pedagogisch medewerkers op basis van structureel overleg.

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 22 van 91

Hoofdstuk 2 Route bij kindermishandeling door beroepskrachten

Dit hoofdstuk biedt een richtlijn over hoe te handelen in geval van (een vermoeden van) kindermishandeling dan wel seksueel misbruik door een collega zijnde beroepskrachten of vrijwilligers werkzaam bij Brood & Spelen of een basisschool waar Brood & Spelen de TSO of BSO voor verzorgt. Het is van belang om in een dergelijk emotioneel moeilijke situatie zorgvuldig met alle betrokkenen te kunnen blijven omgaan. Deze route bij signalen van mishandeling door een beroepskracht kan houvast bieden door het volgen van een stappenplan

2.1 Stappenplan bij vermoeden kindermishandeling door beroepskrachten.

Van een pedagogisch medewerker wordt verwacht dat zij/hij in staat is om signalen van een vermoeden van kindermishandeling gepleegd door een beroepskracht te herkennen. In *bijlage 3* staan voorbeelden en definities van ongewenste omgangsvormen en signalen die kunnen duiden op kindermishandeling gepleegd door een beroepskracht. Het is belangrijk deze ongewenste omgangsvormen te herkennen en hierop actie te kunnen ondernemen, omdat deze enerzijds ontoelaatbaar zijn en anderzijds kunnen wijzen op nog schadelijker gedrag, bijvoorbeeld seksueel misbruik. Dat de pedagogisch medewerker dit risico herkent en erkent kan preventief werken. De locatie coördinator is het aanspreekpunt op de locatie. Het is belangrijk dat er sprake is van een open houding naar elkaar toe. Verhalen van kinderen over (seksueel) grensoverschrijdend gedrag moeten altijd serieus genomen worden.

Van een vermoeden van kindermishandeling, ongewenste omgangsvormen of seksueel misbruik door een beroepskracht dient altijd melding gemaakt te worden bij de clustermanager of aandachtsfunctionaris. Zij bespreekt dit met de Manager kinderopvang die dit vervolgens bespreekt in het MT. Melden in de organisatie is niet hetzelfde als beschuldigen. Melden betekent niets meer of minder dan signalen bespreekbaar maken. Samen bekijk je een situatie of deze toelaatbaar is of niet. Het is belangrijk om na te gaan hoe het vermoeden is ontstaan. De eigen intuïtie kan onderzocht worden doordat men zich afvraagt wanneer en waardoor men ongerust werd, wat er gebeurd is en welke dingen zijn opgevallen. Wanneer het een vermoeden betreft over de clustermanager of aandachtsfunctionaris/manager dient de beroepskracht direct naar de Manager kinderopvang te gaan. Indien de vermoedens betrekking hebben op een directielid, dan bespreekt de beroepskracht dit met de directeur. Mochten de vermoedens betrekking hebben op de directeur dan wordt er geadviseerd dit met de politie te overleggen.

Brood & Spelen dient de stappen beschreven volgens het stappenplan in zijn geheel door te lopen bij een vermoeden van kindermishandeling door een beroepskracht.

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 23 van 91

2.2 Seksueel misbruik door een beroepskracht.

Seksuele handelingen en intieme relaties in de contacten met het kind zijn onder geen beding geoorloofd en worden beschouwd als seksueel misbruik. Dit omvat onder meer een verbod om het kind op zodanige wijze aan te raken dat het kind en/of beroepskracht deze aanraking naar redelijke verwachting als seksueel of erotisch van aard zal ervaren. De beroepskracht mag ook niet ingaan op seksuele en/of toenaderingspogingen van het kind, ook als het kind dat verlangt of daartoe uitnodigt. Seksueel misbruik van kinderen is seksueel contact tegen de wil van het kind of zonder dat het kind dit contact kan weigeren. Daders zetten het kind emotioneel onder druk, dwingen het kind tot seksuele handelingen of zorgen door hun overwicht dat het kind geen nee durft te zeggen tegen seksuele toenaderingen. In Nederland is seksueel contact met een kind jonger dan 12 altijd strafbaar. Seksueel contact met een jongere tussen de 12 en 16 jaar is strafbaar als er sprake is van dwang, geweld of een afhankelijkheidsrelatie.

Als voorbeelden van seksueel misbruik kunnen worden genoemd:

- Masturberen in het bijzijn van het kind of het dwingen tot masturbatie;
- Exhibitioneren; (het lichaam ontbloot laten zien)
- Een seksueel/erotisch geladen sfeer scheppen;
- Ongewenste aanraking, bijvoorbeeld betasten van geslachtsorganen;
- Zich tegen/op het kind drukken of andere vormen van aanranding;
- Verkrachting;
- Oraal genitaal contact afdwingen.

In *bijlage 2 en 3* staat een lijst van signalen die kunnen duiden op kindermishandeling mogelijk gepleegd door een beroepskracht.

2.3 Preventieve maatregelen

Brood & Spelen neemt verschillende preventieve maatregelen die het risico op grensoverschrijdend gedrag van een beroepskracht kunnen verminderen.

Scholing

Ongewenste omgangsvormen en signalen van seksueel misbruik moeten worden opgemerkt. Jaarlijks informeert Brood & Spelen zijn medewerkers over de risico's en signalen van misbruik. Nieuwe medewerkers krijgen zo snel mogelijk een training over de meldcode wanneer zij voorbij hun proeftijd zijn.

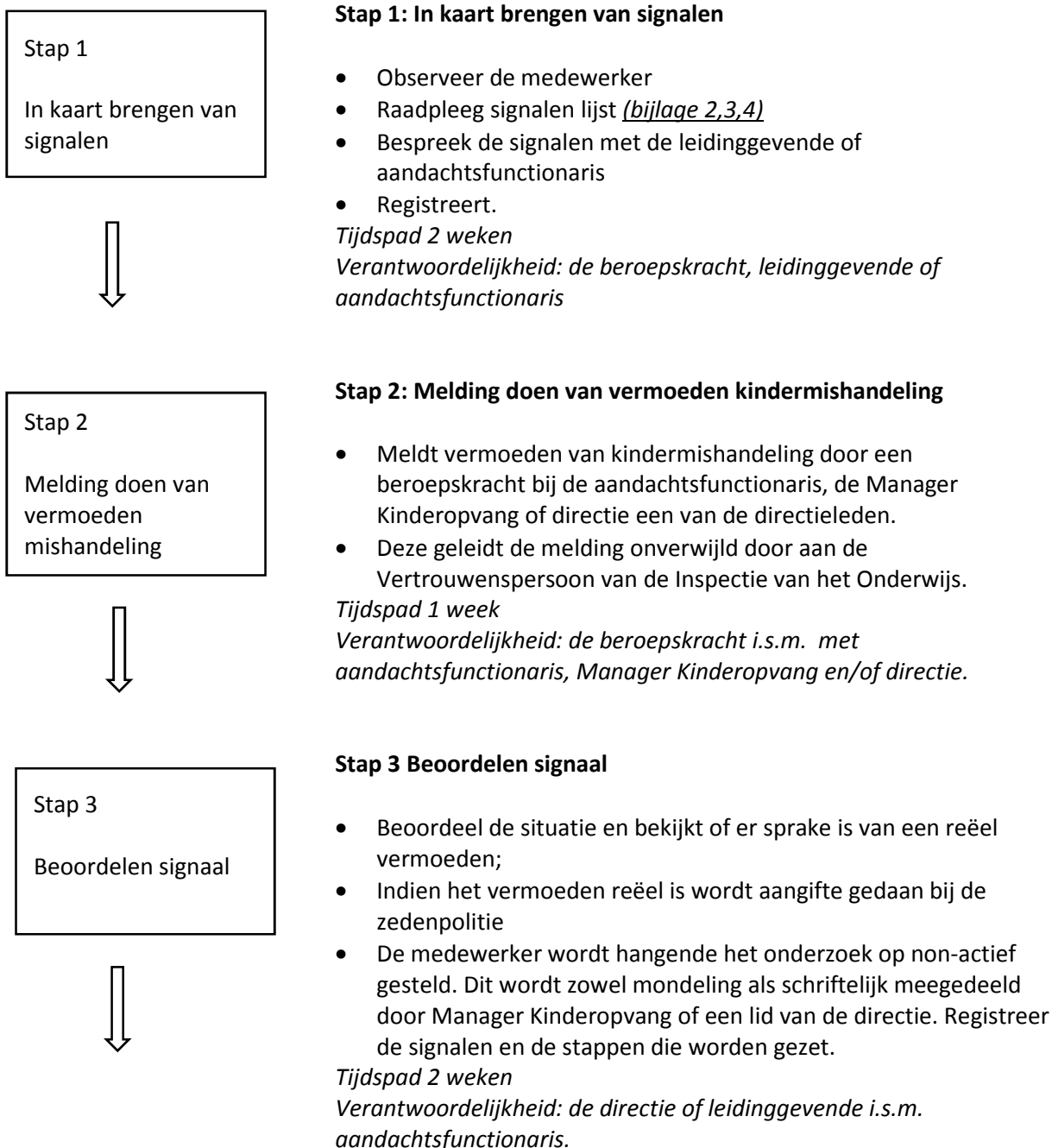
Screening personeel

De werving en selectie procedure wordt met veel zorg uitgevoerd. Elke medewerker binnen Brood & Spelen beschikt over een VOG. Voordat een werknemer in dienst komt ondergaat hij/zij een uitgebreide screening. Er wordt waar nodig en zeker bij twijfel naar referenties bij een vorige werknemer gevraagd. Bijvoorbeeld al er gaten in iemands cv zitten, er wordt altijd besproken hoe dit komt. Ook wat de reden is waarom iemand bij zijn vorige werk is weggegaan.

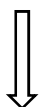
 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 24 van 91

2.4 Stappenplan bij signalen van kindermishandeling door een beroepskracht.

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 25 van 91

Stap 4
Maatregelen nemen

Stap 5
Handelen naar aanleiding van het onderzoek

Stap 6
Nazorg bieden en evalueren

Stap 4 Maatregelen nemen

- Legt een draaiboek aan;
- Raadpleegt het Veilig Thuis en/of GGD;
- Regelt ondersteuning van kind en ouders;
- Stelt intern onderzoek in;
- Registreert

Tijdspad 1 week

Verantwoordelijkheid: de directie of leidinggevende

Stap 5 Handelen naar aanleiding van onderzoek

- rehabiliteert (als dit nodig blijkt);
- geeft waarschuwing af;
- neemt arbeidsgerechtigde maatregelen;
- registreert.

Tijdspad 1 week

Verantwoordelijkheid: directie of leidinggevende

Stap 6 Nazorg bieden en evalueren

- biedt nazorg voor ouders en kinderen;
- biedt nazorg voor beroepskrachten;
- organiseert ouderavonden;
- verwijst door naar externe hulp;
- evalueert de procedures;
- registreert.

Verantwoordelijkheid: bij directie of leidinggevende

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 26 van 91

2.5 Toelichting stappenplan

Stap 1: Signaleren

De beroepskracht heeft een vermoeden of een signaal opgevangen of een ander laat doorschemeren dat er iets niet goed zit tussen de relatie tussen het kind en een beroepskracht.

Niet in alle gevallen waarin beroepskrachten menen dat er niet goed met kinderen wordt omgegaan door een collega, is er sprake van kindermishandeling. Desondanks mag niet aan deze signalen voorbij worden gegaan en zal met elkaar onderzocht moeten worden wat erbij het kind wordt gesignaleerd. Door met elkaar te overleggen en van gedachten te wisselen kan het signaal pas goed geïnterpreteerd worden.

Vermoedens zijn er in uiteenlopende gradaties. Als de beroepskracht zich met een dergelijk vermoeden (over een collega) geconfronteerd ziet, kunnen de volgende acties ondernomen worden.

- Raadpleeg de signalenlijst; *(bijlage 2,3,4)*
- Ga in gesprek met een aandachtsfunctionaris of de leidinggevende binnen de organisatie

Van belang is om betreffende signalen goed te registreren en om te beschrijven wat vervolgens gedaan is met deze signalen. Als de pedagogisch medewerker concludeert dat er sprake is van terechte bezorgdheid, dan wordt er geacht dat de pedagogisch medewerker een melding hierover naar de leidinggevende of de directie maakt. Er wordt een kinddossier vastgelegd.

Het kinddossier wordt als volgt vastgelegd:

- Datum, plaats, situatie en overige aanwezigen;
- Observaties van het kind;
- Signalen die duidelijk maken welke zorgen gezien en gehoord worden;
- Eventuele signalen die een vermoeden van seksueel grensoverschrijdend gedrag bevestigen of ontkrachten;
- Contacten over de signalen;
- Gegevens die verstrekt zullen worden, aan wie en wat de reden daarvoor is;
- Stappen die worden gezet;
- Wat er ondernomen is om toestemming te krijgen, indien de ouder geen toestemming geeft voor het uitwisselen van gegevens;
- Besluiten die worden genomen;
- Vervolgaantekeningen over het verloop.

Beschrijf de signalen zo feitelijk mogelijk;

- Worden ook hypothesen (aanname) en veronderstellingen vastgelegd, vermeld dan uitdrukkelijk dat het gaat om een hypothese of veronderstelling. Maak een vervolgaantekening als een hypothese later wordt bevestigd of ontkracht.
- Vermeld de bron als er informatie van derden wordt vastgelegd.

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 27 van 91

- Leg diagnoses alleen vast als ze zijn gesteld door een beroepskracht die hierin geschoold is. (bijvoorbeeld een orthopedagoog)

Stap 2: Melding doen van een mishandeling door een beroepskracht.

Wanneer er een vermoeden is dat een beroepskracht binnen Brood & Spelen zich schuldig maakt aan kindermishandeling moet dit direct gemeld worden bij de leidinggevende en/of directie die de melding doorgeleidt naar de Vertrouwenspersoon van de Inspectie van het Onderwijs.

In het stappenplan wordt er vanuit gegaan dat een beroepskracht een mogelijk vermoeden van kindermishandeling door een collega beroepskracht meldt bij de directie. In de praktijk kunnen ook de volgende personen deze melding van vermoeden kindermishandeling door een beroepskracht doen.

- **Melding door het kind**
Als de melding van kindermishandeling afkomstig is van een kind, is opvang en steun voor het kind het eerste aandachtspunt. De beroepskracht bij wie het slachtoffer de klacht meldt, is verplicht dit te melden bij zijn leidinggevende. Deze laat weten discreet te zullen handelen maar belooft geen geheimhouding aan het kind. De leidinggevende doet in alle gevallen melding van de vermoedens aan de directie die de melding doorgeleid naar de vertrouwenspersoon van de inspectie van het onderwijs. Naast het Veilig Thuis worden zo nodig anderen ingeschakeld voor hulp. De ouders van het betrokken kind worden geïnformeerd. Aan de ouders wordt eveneens opvang en steun geboden. Het waarborgen van het gevoel van veiligheid van het kind is uitgangspunt van dit handelen.
- **Melding door de ouder**
Als de melding van de ouders komt, zal deze melding altijd serieus genomen worden. Feiten en constatering zullen bij de ouders nagevraagd worden. Op basis hiervan meldt de beroepskracht dit bij de leidinggevende en/of directie. De leidinggevende doet in alle gevallen melding van de vermoedens aan de directie die de melding doorgeleid naar de vertrouwenspersoon van de inspectie van het onderwijs.
- **Melding door derden**
Als de melding van derden komt, dient uitgezocht te worden over welke informatie deze persoon/ personen precies beschikt/beschikken en waar deze informatie op gebaseerd is. Op basis hiervan meldt de beroepskracht dit bij de leidinggevende en/of directie. De leidinggevende doet in alle gevallen melding van de vermoedens aan de directie die de melding doorgeleid naar de vertrouwenspersoon van de inspectie van het onderwijs. De leidinggevende en/of directie beoordeelt en weegt en kan besluiten tot nemen van vervolgstappen in overleg met de vertrouwenspersoon of hier vanaf zien.

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 28 van 91

Melding over de locatie coördinator, coach, manager Kinderopvang of aandachtsfunctionaris

Wanneer de melding van toepassing is op een van bovengenoemde functionarissen dient door de constaterende beroepskracht direct de directie te worden ingeschakeld, die vervolgens de melding doorgeleidt naar de Vertrouwenspersoon bij de Inspectie van het Onderwijs.

Melding over de directie

Een bijzondere situatie betreft het geval dat de klacht het gedrag van de directie zelf betreft. Dan doet de aandachtsfunctionaris melding naar de vertrouwenspersoon van de inspectie van het onderwijs. In dat geval is het raadzaam om direct contact op te nemen met het Veilig Thuis of de politie, eventueel in overleg met de leidinggevende.

Deze stap dient zorgvuldig geregistreerd te worden.

Stap 3: Beoordelen signaal.

De directie of leidinggevende is verantwoordelijk voor een eerste beoordeling van de voorgelegde situatie.

Daarbij zal in het algemeen de melder, diens leidinggevende en de betrokken beroepskracht gehoord worden. Het gaat om een marginale (geringe) toets. Dat wil zeggen dat de directie, samen met de verantwoordelijke leidinggevende vaststelt of er in redelijkheid sprake is van een reëel vermoeden. Vervolgens wordt de melding gedaan bij de Vertrouwenspersoon van de Inspectie van het onderwijs. De uitkomst van die overweging kan zijn;

- Neen, er is geen sprake van een reëel vermoeden, dus nader onderzoek is redelijkerwijs niet aan de orde. De directie gaat in gesprek met de betrokkenen om de mogelijk verstoorde werkhouding te herstellen.
- Ja, er is sprake van een reëel vermoeden, er moeten maatregelen worden genomen; het kind wordt afgeschermd van de betrokken beroepskracht door deze op non-actief te stellen of te schorsen; de directie deelt dit mede aan alle betrokkenen. Dit alles in overleg met de vertrouwenspersoon.

De directie is verantwoordelijk voor de registratie in deze stap.

Stap 4: Maatregelen nemen.

Voor de directie geldt dat bij enige twijfel over vermoedens van kindermishandeling door een beroepskracht besloten wordt tot het doen uitvoeren van passende maatregelen.

Als deze stap wordt gezet, is er op zichzelf evenwel nog steeds geen sprake van 'schuld' van de beroepskracht over wie het vermoeden is geuit: 'beschuldigd' staat niet gelijk aan schuldig. In geval van een reëel vermoeden neemt de directie de volgende maatregelen;

1. De melding doen bij de vertrouwenspersoon van de Inspectie van het onderwijs
2. Het aanleggen van een draaiboek;
3. Raadplegen Veilig Thuis en/of GGD;

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 29 van 91

4. Het regelen van opvang van kind en ouders;
5. Raadplegen politie;
6. Instellen onderzoek.

1. De melding doen bij de vertrouwenspersoon van de Inspectie van het onderwijs.

De directie, of degene die in opdracht van de directie met deze taak belast is doet een melding bij de vertrouwenspersoon van de Inspectie van het onderwijs.

2. Draaiboek aanleggen

De directie, of degene die in opdracht van de directie met deze taak belast is, draagt zorg voor een zorgvuldige procedure en legt een draaiboek aan.

Het draaiboek bestaat uit een registratie van een aantal actiepunten:

- Omschrijving van het incident;
- Het vormen van een commissie of onderzoeksteam;
- Consultatie van deskundigen;
- De 'andere' ouders informeren;
- Activiteiten met kinderen;
- Omgaan met de pers;
- Nieuwe meldingen;
- Afronding;
- Nazorg;
- Opheffen crisissituatie.

3. Raadplegen Veilig Thuis en/of GGD

Veilig Thuis kan de kinderopvangorganisatie adviseren en ondersteuning bieden. Ook de GGD kan worden geraadpleegd. Voor adressen zie de sociale kaart in deze meldcode.

4. Het regelen van opvang voor kind en ouders

- Voor de ondersteuning voor het kind en de ouders kan een beroep worden gedaan op een instelling als de GGD of Veilig Thuis. De GGD is gespecialiseerd in het begeleiden van organisaties bij calamiteiten. In overleg met de ouders en GGD en/of Veilig Thuis, wordt bezien of de opvang bij Brood & Spelen kan worden gecontinueerd dan wel dat er een andere oplossing moet worden geboden.
- Brood & Spelen informeert ouders over de mogelijkheid aangifte te doen bij de politie.
- De directie houdt contact, toont betrokkenheid en informeert de ouders regelmatig over de voortgang van het onderzoek en andere zaken die voor de ouders van belang zijn.
- De ouders van de overige kinderen moeten geïnformeerd worden. Er kan gekozen worden om kinderen elders onder te brengen. Veilig Thuis kan worden ingeschakeld voor advies hoe bijvoorbeeld te handelen met de eigen kinderen van de beroepskracht.

5. Raadplegen politie

De directie laat zich adviseren door de politie. Zo mogelijk na raadpleging van de ouders besluit Brood & Spelen of eerst een intern onderzoek wordt gedaan of onmiddellijk aangifte wordt gedaan

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 30 van 91

bij de politie. Ouders kunnen natuurlijk ook los van de directie beslissen om onmiddellijk aangifte te doen. In het geval van aangifte bij de politie vindt het instellingsonderzoek plaats in nauw overleg met de politie.

6. instellen van een onderzoek.

- De directie stelt direct na de melding een commissie van onderzoek in. De commissie kan bestaan uit drie personen, twee interne medewerkers en een extern deskundige bijvoorbeeld van de GGD. De interne personen zijn een leidinggevende en een aandachtsfunctionaris. De extern deskundige is de voorzitter van de commissie. De leden van de commissie hebben een geheimhoudingsplicht.
- De commissie vermeldt in het draaiboek vanaf het eerste moment van melding hoe men handelt en heeft gehandeld en wie men op welk tijdstip informeert en heeft geïnformeerd en waarover.
- De commissie voert het intern onderzoek uit en adviseert de directie op grond van de resultaten van het onderzoek over de te nemen maatregelen.

Procedure van onderzoek door commissie

- De commissie vraagt de ouders de signalen van het kind weer te geven. Het is niet de bedoeling dat de commissie het kind ondervraagt. Het kind dient door een bevoegde deskundige te worden gehoord. Het is belangrijk Veilig Thuis, de GGD of de politie hierover om advies te vragen.
- De onderzoekcommissie hoort de betrokken beroepskracht. De toedracht van zaken volgens de beroepskracht wordt vastgelegd. De beroepskracht wordt geïnformeerd over het verdere verloop van de procedure.
- De commissie voert gesprekken met alle betrokken personen. Op basis van deze eerste gesprekken adviseert de commissie de directie over de te nemen maatregelen voor het kind en de beroepskracht, voor zover dit nog niet is gebeurd.
- Van de gesprekken wordt een schriftelijk verslag gemaakt, dat door de geïnterviewde personen moet worden goedgekeurd. Ter voorkoming van latere onduidelijkheid is het raadzaam de betrokkenen ter goedkeuring te laten ondertekenen.
- Alle verslagen worden gebundeld en voorzien van advies, overhandigd aan de directie. Deze informatie is geheim.

Stap 5: Handelen naar aanleiding van het onderzoek

Het onderzoek kan leiden tot verschillende uitkomsten. Afhankelijk van deze uitkomsten heeft de directie de verschillende mogelijkheden te handelen.

1. Rehabilitatie (eerherstel) van de beroepskracht.
2. Waarschuwing afgeven.
3. Arbeidsrechtelijke maatregelen.
4. Inschakelen van de politie.

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 31 van 91

1. Rehabilitatie beroepskracht

Wanneer de directie constateert dat er op grond van het verrichte onderzoek geen aanleiding is om aan te nemen dat kindermishandeling heeft plaatsgevonden, wordt de betrokken beroepskracht die voor de duur van het onderzoek geschorst of op non-actief was gesteld, door de directie van Brood & Spelen in zijn functie in ere hersteld. In een dergelijke situatie moeten het belang van de beroepskracht en het algemeen belang worden afgewogen en zou het bijvoorbeeld wenselijk kunnen zijn de beroepskracht binnen Brood & Spelen over te plaatsen. Indien na het onderzoek blijkt dat er een klacht is ingediend op valse gronden, kan de directie de betrokken beroepskracht een revalidatietraject aanbieden. De directie kan dan tevens maatregelen nemen tegen degene, die valselyk een beschuldiging heeft geuit. Dit kan variëren van de eis dat excuus wordt aangeboden, tot schorsing of verwijdering.

2. Waarschuwing afgeven

De directie kan besluiten tot het geven van een schriftelijke waarschuwing, met de mededeling dat herhaling van het ongewenste gedrag arbeidsrechtelijke gevolgen heeft. Die waarschuwing wordt opgenomen in het personeelsdossier.

3. Arbeidsrechtelijke maatregelen

Wanneer de directie constateert dat op grond van het verrichte onderzoek aanleiding is om aan te nemen dat kindermishandeling heeft plaatsgevonden, neemt de directie maatregelen van arbeidsrechtelijke aard, zoals ontslag wegens een dringende reden op grond van art. 677 en art 678 boek 7 BW, of ontbinding van de arbeidsovereenkomst via de kantonrechter (art. 685 boek 7 BW).

4. Inschakelen van de politie

De directie doet, wanneer het rapport van de onderzoekscommissie hiertoe aanleiding geeft, formeel aangifte van kindermishandeling bij de politie.

Alle beslissingen worden zorgvuldig afgewogen en zorgvuldig geregistreerd door de directie.

Stap 6: Nazorg bieden en evalueren.

Het is belangrijk dat de kinderopvangorganisatie nazorg biedt aan alle betrokkenen. Ook het evalueren van de genomen stappen is belangrijk om in de mogelijke toekomstige situaties adequaat te reageren.

Nazorg

Nazorg aan de betrokken ouders en kinderen kan geboden worden d.m.v. ouderavonden, het uitnodigen van deskundigen daarbij of een specifieke doorverwijzing. Brood & Spelen laat zich hierin adviseren door de GGD. Voor kinderen kan, als dit nodig is of als de ouders van de kinderen dit nodig achten, extra hulp worden ingezet.

Het is belangrijk om bijzondere aandacht te hebben voor de psychische belasting van de overige beroepskrachten naar aanleiding van bovenstaand traject. Wanneer er getuigen zijn onder de beroepskrachten kan met hen apart worden besproken wat nodig is om het gebeurde te verwerken. Bij hen kunnen gevoelens van onmacht, schaamte, verdriet en schuldgevoelens een rol spelen.

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 32 van 91

Andere beroepskrachten kunnen ook kampen met deze gevoelens. Hier moet aandacht aan worden besteed binnen de team overleggen en waar nodig ook individueel.

Als binnen Brood & Spelen een incident plaatsvindt, is de kans groot dat ook de media op de hoogte raakt. Er wordt zorgvuldig met de media om gegaan, alleen de directie van Brood & Spelen gaat in gesprek met de media.

Enkele aandachtspunten voor de directie zijn;

- Denk na over de keuze van een passieve of actieve opstelling. Door zelf te informeren kun je de regie meer in eigen hand houden.
- Zorg dat eerst alle medewerkers en ouders op de hoogte zijn.
- Betrach openheid binnen grenzen. Vertel de waarheid, tot de feitelijke kern beperkt. Noem geen namen.
- Bereid het gesprek voor en doe niet alleen het woord. Zorg voor adempauze bij een live uitzending en vraag de vragen vooraf.

Evalueren

Het is belangrijk om het hele proces en de verschillende stappen te evalueren. Deze verantwoordelijkheid ligt bij de directie.

- De directie evalueert met de commissie van onderzoek dat wat er gebeurd is en de procedures die zijn gevolgd
- Zo nodig wordt de zaak ook doorgesproken met andere betrokkenen.
- Zo nodig worden verbeteringen in afspraken en/of procedures aangebracht.
- Geanonimiseerde gegevens met betrekking tot het vermoeden van kindermishandeling worden geregistreerd. Deze gegevens worden door de directie op een centraal punt bewaard.
- Blijf alert op signalen, mogelijk zijn er meer slachtoffers.

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 33 van 91

Hoofdstuk 3 Route bij signalen van seksueel overschrijdend gedrag tussen kinderen onderling

Seksualiteit is een wezenlijk onderdeel van de ontwikkeling van jeugdigen naar volwassenheid. Binnen Brood & Spelen verdienen thema's als intimiteit en seksualiteit professionele aandacht. Door op een goede manier aandacht te besteden aan het onderwerp seksualiteit kan Brood & Spelen niet alleen bijdragen aan de ontwikkeling van de kinderen, maar ook bijdragen aan het voorkomen van grensoverschrijdende seksuele incidenten.

Kinderen die naar de opvang gaan, moeten in de eerste plaats fysiek veilig zijn en zich ook zo voelen, ook op het gebied van seksualiteit. Daarnaast hebben zij, afhankelijk van hun leeftijd en situatie, ondersteuning nodig bij hun ontwikkeling op het gebied van intimiteit en seksualiteit. Wat voor kinderen en beroepskrachten 'normaal' wordt gevonden op het gebied van seksualiteit is steeds aan verandering onderhevig. Veel meer dan vroeger speelt de beeldvorming in de media daarbij een rol.

Binnen Brood & Spelen is het belangrijk dat alle pedagogisch medewerkers de kennis hebben en ook over de vaardigheden beschikken om kinderen in hun ontwikkeling te begeleiden en daarmee ook in hun seksuele ontwikkeling.

Pedagogisch medewerkers vinden het vaak lastig jonge kinderen pedagogisch te begeleiden bij hun seksuele ontwikkeling. Hoe maak je het thema bespreekbaar en hoe voorkom je seksueel grensoverschrijdend gedrag? En wat moeten beroepskrachten doen en laten bij vermoedens van seksueel grensoverschrijdend gedrag op de groep? Als beroepskrachten weten welke factoren binnen de groep seksueel grensoverschrijdend gedrag beïnvloeden, kunnen ze hierop inspelen om ongewenst gedrag te voorkomen.

3.1 Seksuele gevoelens van kinderen

Kinderen hebben seksuele gevoelens. Ieder kind maakt in zijn algemene ontwikkeling een seksuele ontwikkeling door. In zijn eigen tempo, wanneer hij daar aan toe is, verkent hij zijn eigen lichaam en dat van anderen. Kinderen zijn nieuwsgierig en stellen vragen over seks. Iedereen verstaat iets anders over seksualiteit. Hierbij kan gedacht worden aan sensualiteit: opwinding, intimiteit, genieten en lichamelijkeheid. Sensualiteit is het verkennen via de zintuigen. Bij uitstek iets wat jonge kinderen doen: in de mond stoppen, verkennen via de tast. Het verkennen van het lichaam van zichzelf en van de ander via de tast, en de daarbij komende lustgevoelens. Dit klinkt onschuldig. Dat kan het ook zijn als het past in de ontwikkeling van het kind en het andere kind dat daarbij betrokken is. Maar juist in de combinatie met een ander kan het fout gaan: Als er een groot leeftijdsverschil is tussen de kinderen, zitten ze in verschillende ontwikkelingsfasen en hebben zij dus ook andere behoeftes.

Als twee kinderen van vier jaar samen doktertje spelen, doen ze dat omdat ze allebei in dezelfde stap zitten: een stap waarin ze hun lichaam en gevoelens aan het ontdekken zijn. Een ouder kind (bijvoorbeeld van tien jaar) dat met een kind van vier jaar doktertje speelt, verschilt in zijn seksuele

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 34 van 91

ontwikkeling te veel met het kind van vier jaar. Een kind van tien is deze stap van ontdekking allang voorbij. Hij is aan het begin van de puberteit en beleeft seksualiteit op een totaal andere manier. 'Te ver gaan' is in dat geval dan seksueel grensoverschrijdend gedrag waarbij de oudste door zijn emotioneel en fysieke overwicht de ander tot handelingen aan zet waar hij niet kan weigeren en/of waar de ander niet aan toe is. Bovendien kan er bij zo'n leeftijdsverschil ook sprake zijn van manipulatie waarbij de ander wordt gedwongen tot iets wat hij niet wil doen. Seksueel gedrag wordt over het algemeen geaccepteerd binnen bepaalde grenzen. Maar die grenzen kunnen voor ieder mens anders liggen. Dat is afhankelijk van de eigen waarden en normen van de beroepskracht, de normen en waarden van de kinderopvangorganisatie en/of de normen en waarden van de ouders. Het is belangrijk dat de medewerkers binnen Brood & Spelen hierover met elkaar in gesprek gaan en blijven gaan.

3.3 Terminologie en definities

Bij seksueel overschrijdend gedrag gaat het om seksueel gerichte aandacht tot uiting komend in non-verbaal, verbaal of fysiek gedrag, dat zowel opzettelijk als niet opzettelijk kan zijn. Dit gedrag wordt door het kind die ze ondergaat, als ongewenst ervaren. Meestal is er sprake van machtsongelijkheid tussen de kinderen. Degene die het ondergaat bepaalt of het ongewenst gedrag is. Dat kan van kind tot kind verschillend zijn. Bij seksuele intimidatie is er sprake van gedrag dat gekenmerkt wordt door eenzijdigheid, ongewenstheid of dwang.

3.4 Wanneer is het grensoverschrijdend gedrag?

Bij het signaleren van grensoverschrijdend gedrag is het belangrijk dat de beroepskracht vertrouwd op zijn intuïtie, op zijn gevoel: 'Wat is dit raar/wat is er met dit kind aan de hand?' Hierbij kunnen de signalenlijst (*bijlage 2,3*) en de observatielijst (*bijlage 4*) als hulpmiddel dienen om deze signalen in kaart te brengen. Het is nodig zorgvuldig het kind te observeren en na te gaan: 'waarom vind ik dit? Wat zie ik nog meer bij dit kind?'

Een volgende essentiële stap is het bespreken van deze signalen met een collega en de clustermanager of aandachtsfunctionaris/manager.

Er zijn drie criteria op basis waarvan je kan bepalen of seksueel gedrag grensoverschrijdend gedrag is. Als aan een van deze criteria niet voldaan is, is er mogelijk sprake van seksueel grensoverschrijdend gedrag. Deze criteria zijn:

- Criterium 1: Toestemming
- Criterium 2: Vrijwillig
- Criterium 3: Gelijkwaardigheid

Criterium 1: Toestemming

Om van gezond seksueel contact te kunnen spreken moeten beide partijen daar toestemming voor hebben gegeven. Maar om toestemming te kunnen geven, moet men oud, wijs en genoeg geïnformeerd zijn om in te kunnen schatten:

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 35 van 91

- Wat er precies gaat gebeuren;
- Wat de consequenties zijn;
- Of het gebruikelijk is binnen een bepaalde groep of in de gegeven situatie.

Toestemming houdt bovendien meer in dan ja-knikken op een simpel verzoek en mag niet verward worden met geen verzet plegen.

Ondanks het feit dat seksuele spelletjes of het verkennen van het lichaam door kinderen bij kinderen ook bij de gewone seksuele ontwikkeling horen, zijn er ook grenzen bij (seksueel getinte) spelletjes tussen kinderen onderling. Voor alle leeftijden geldt dat alle lichamelijke spelletjes waarbij kinderen elkaar pijn doen, te ver gaan.

Criterion 2: vrijwilligheid

Een gezond seksueel contact is altijd op vrijwillige basis. Er mag geen sprake zijn van dwang, geweld, manipulatie, dreiging of groepsdruk.

Criterion 3: gelijkwaardigheid

Om van een gezond seksueel contact te spreken, moet er een gelijkwaardige relatie bestaan tussen de betrokkenen. Dit betekent dat er een zeker evenwicht moet zijn tussen beide partijen op het gebied van onder meer leeftijd, kennis intelligentie, aanzien, macht, levenservaring, maturiteit (volwassenheid), status.

Andere criteria

Er zijn nog enkele andere criteria op basis waarvan je kan bepalen of seksueel (getint) gedrag grensoverschrijdend is. Zo is er bijvoorbeeld sprake van seksueel grensoverschrijdend gedrag als het seksueel gedrag niet aangepast is aan de context of als het gedrag van weinig zelfrespect getuigt. Voorbeelden: een kind dat in het openbaar zijn penis toont of masturbeert.

Om het seksueel gedrag van kinderen te beoordelen is er nog een ander criterium. Dat is de vraag of het gedrag aangepast is aan de leeftijd of ontwikkelingsstap. Is dat niet het geval, dan is er sprake van seksueel grensoverschrijdend gedrag. Voorbeelden:

- Een 8-jarige die naar porno zoekt op het internet.
- Een 10-jarige die geslachtsgemeenschap heeft met een 12-jarige.

3.5 Preventieve maatregelen

Brood & Spelen neemt preventieve maatregelen die seksueel overschrijdend gedrag kunnen verminderen. Het is daarbij belangrijk om een pedagogische visie op seksualiteit te ontwikkelen.

Aandacht voor communicatie van kinderen

Onderstaand zijn een aantal voorbeelden opgenomen van hoe en met en door kinderen gecommuniceerd kan worden in relatie tot seksueel gedrag. Betrek ouders bij de (initiatie van) deze onderwerpen.

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 36 van 91

- Leer kinderen de meest gangbare woorden voor de geslachtsdelen. Anders kunnen ze indien nodig – niet onder woorden brengen wat ze hebben meegemaakt. Maak hier binnen het team afspraken over.
- Leer kinderen dat er maar een paar mensen zijn die hen bloot mogen aanraken. En dat ze het moeten vertellen als iemand anders dat doet.
- Leer kinderen nee te zeggen en weg te gaan als iemand ze aanraakt op een manier die ze niet prettig vinden.
- Help kinderen begrijpen/onderscheiden wie ze wel en niet kunnen vertrouwen. Praat hier met ze over en luister naar hun input.
- Bespreek met kinderen het verschil tussen leuke en niet leuke geheimen. Moedig kinderen aan om geheimen die hem of haar slecht doen voelen, te delen met iemand die ze vertrouwen. Laat kinderen weten dat je zelf altijd beschikbaar bent om te praten en te luisteren.
- Geef zelf het goede voorbeeld: stel eigen grenzen, respecteer die van anderen (ook die van kinderen) en reageer als iemand een grens overschrijdt.
- Maak gebruik van voor kinderen ontwikkelde boekjes of spelletjes om onderwerpen rond seksualiteit bespreekbaar te maken.

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 37 van 91

3.6 stappenplan bij signalen van seksueel overschrijdend gedrag tussen kinderen onderling

Stap 1
In kaart brengen van de signalen.

Stap 2
Melden van het gedrag

Stap 3
Beoordelen ernst van het gedrag

Stap 1: In kaart brengen van de signalen

- Observeer het kind/de kinderen;
- Raadpleeg signalenlijst; *(bijlage 2,3,4)*
- Bespreek signalen met collega's en leidinggevende;
- Registreer.

Verantwoordelijkheid: de pedagogisch medewerker

Stap 2: Melden van het gedrag bij leidinggevende

- Meldt het gedrag bij de leidinggevende,
- Breng de ouders van de betrokken kinderen op de hoogte.

Verantwoordelijkheid: de pedagogisch medewerker

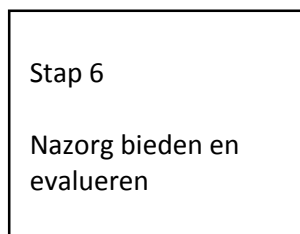
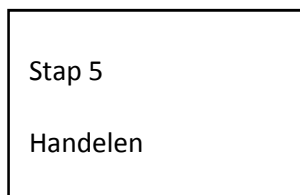
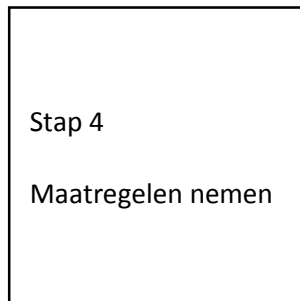
Stap 3: Beoordelen ernst van het gedrag

- Raadpleeg het Veilig Thuis en/of de GGD;
- Gaat in gesprek met ouders van zowel het kind dat gedrag vertoont, als met de ouders van de kinderen die met het gedrag geconfronteerd worden over het gedrag;
- Taxeer de ernst van het gedrag;
 - Licht seksueel grensoverschrijdend gedrag; bespreken in het team, inschakelen externe hulp niet nodig.
 - Matig seksueel overschrijdend gedrag; waarschuwing geven en inschakelen van hulp
 - Ernstig seksueel overschrijdend gedrag; direct ingrijpen vereist, maatregelen nemen conform stap 4.
- Registreer in het kinddossier.

Verantwoordelijkheid: de leidinggevende

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 38 van 91

Stap 4: Maatregelen nemen

- Er moet een intern onderzoek worden ingesteld;
- Schakel experts in zoals GGD en Veilig Thuis;
- Organiseer zorg voor kinderen en ouders;
- Ga in gesprek met ouders van het kind dat gedrag vertoont en met ouders van kinderen die geconfronteerd werden met het gedrag over de te nemen maatregelen.

Verantwoordelijkheid: de directie

Stap 5: Handelen

- Beslis naar aanleiding van het onderzoek over de opvang van het kind dat het gedrag heeft vertoond.

Verantwoordelijkheid: de directie

Stap 6: Nazorg bieden en evalueren

- Biedt nazorg voor ouders, kinderen en beroepskrachten;
- Organiseer ouderavonden;
- Verwijs door naar externe hulp;
- Evalueer procedures en registreer.

Verantwoordelijkheid: de directie

3.7 Toelichting stappenplan

Stap 1: Signaleren

Wanneer er signalen zijn dat een kind of meerdere kinderen seksueel grensoverschrijdend gedrag hebben vertoond en dat een ander kind hiermee geconfronteerd is of slachtoffer van is geworden, is het belangrijk dat deze signalen in kaart worden gebracht en goed geïnterpreteerd worden. Soms zal iets vrij duidelijk aan te merken zijn als ontoelaatbare handeling, maar vaker zal het gaan om minder duidelijke signalen die niet direct te duiden zijn.

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 39 van 91

Het is belangrijk om deze signalen serieus te nemen. De beroepskrachten kunnen met elkaar onderzoeken wat zij bij de kinderen merken. Door met collega's te overleggen en van gedachten te wisselen, kan een signaal beter worden beoordeeld. De volgende acties kunnen helpen de signalen te onderbouwen:

- Raadpleeg de signalenlijst (**bijlage 2,3,4**)
- Bespreek de signalen met collega's, aandachtsfunctionaris, leidinggevende.
- Vraag een gesprek aan met het clustermanager of aandachtsfunctionaris

Leg de mogelijke signalen vast in het kinddossier. Zie hiervoor de beschrijving in hoofdstuk 6.5 registratie.

Als de pedagogisch medewerker vervolgens twijfelt of concludeert dat er sprake is van seksueel grensoverschrijdend gedrag dan is het belangrijk dit te melden bij de leidinggevende conform stap 2.

De locatie coördinator, coach of aandachtsfunctionaris licht de Manager kinderopvang in.

Stap 2: Melden van het gedrag

Wanneer een beroepskracht signalen heeft dat een kind of meerdere kinderen seksueel grensoverschrijdend gedrag hebben vertoond en dat een ander kind hiermee geconfronteerd is of slachtoffer van is geworden, dan is het belangrijk dit te melden bij de clustermanager of aandachtsfunctionaris.

De ouders van de kinderen die het gedrag vertonen of ermee geconfronteerd worden moeten op de hoogte worden gebracht.

Het is belangrijk dat alle pedagogisch medewerkers een kind dossier bijhouden en de gegevens goed registreren zoals aangegeven in hoofdstuk 6.5 registratie.

Alle gegevens die te maken hebben met het signaleren en handelen, dienen schriftelijk te worden vastgelegd.

Stap 3: Beoordelen ernst van het gedrag

De locatie coördinator, coach of aandachtsfunctionaris is in overleg met de Manager Kinderopvang verantwoordelijk voor de eerste beoordeling van de voorgelegde situatie. Daarbij zal in het algemeen de pedagogisch medewerker die het gedrag heeft gemeld, gehoord worden en eventueel collega's. Ook Veilig Thuis, CJG of de GGD kan hiervoor worden ingeschakeld. Hierbij wordt de ernst van het gedrag bepaald.

Wanneer wordt geconstateerd dat er geen sprake is van leeftijdsadequaat gezond gedrag, wordt gecategoriseerd hoe ernstig het gedrag is. Bij alle vormen van seksueel grensoverschrijdend gedrag, dienen de ouders van zowel het kind dat het gedrag vertoont als het kind dat met het gedrag geconfronteerd is, te worden geïnformeerd. Daarnaast dient bij alle vormen gekeken te worden of het seksueel overschrijdende gedrag een signaal is van onderliggende problematiek.

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 40 van 91

Er kan geconstateerd worden dat er sprake is van:

- Licht seksueel grensoverschrijdend gedrag;
- Matig seksueel grensoverschrijdend gedrag;
- Ernstig seksueel grensoverschrijdend gedrag;

Licht seksueel grensoverschrijdend gedrag kan worden gezien als noodzakelijke stap om normen en waarden te leren kennen en zal bij veel kinderen op bepaalde momenten in de ontwikkeling voorkomen. Het is nodig dat de pedagogisch medewerker dit gedrag begrenst, hierop reageert en bespreekt met ouders.

Matig seksueel grensoverschrijdend gedrag is ontoelaatbaar; het is belangrijk om een duidelijk verbod in te stellen. Aan het kind moet worden uitgelegd dat dit gedrag niet mag en waarom dit niet mag. De betrokken kinderen kunnen in de groep geobserveerd worden. Belangrijk is dat er met de kinderen gecommuniceerd blijft worden en dat ouders actief betrokken worden.

De locatie coördinator of aandachtsfunctionaris overlegt met het Veilig Thuis of een gedragswetenschapper of externe hulpverlening of advies noodzakelijk is.

Ernstig seksueel grensoverschrijdend gedrag vereist dat er direct wordt ingegrepen. Er moeten maatregelen worden genomen die kunnen garanderen dat het gedrag niet meer kan voorvallen. Het hoofd locatiemanager dient ingelicht te worden om verdere stappen te ondernemen, ook omdat de Manager kinderopvang eindverantwoordelijk is voor alle interne en externe communicatie. Bij ernstig seksueel grensoverschrijdend gedrag dient stap 4 te worden ingezet.

Ook voor deze stap geldt, dat alle signalen en stappen goed vastgelegd worden in het kind dossier.

Stap 4: Maatregelen nemen

Directie bepaald welke maatregelen er genomen moeten worden wanneer er sprake is van ernstig seksueel grensoverschrijdend gedrag.

De volgende maatregelen kunnen worden genomen:

- Het instellen van een intern onderzoek. Het is belangrijk nauw samen te werken met expertorganisaties zoals Veilig Thuis, het zorg adviesteam en de GGD. Bij ernstige zaken is het aan te bevelen een onderzoeksteam te vormen waar vertegenwoordigers van Brood & Spelen en externe deskundigen deel van kunnen uitmaken. Dit onderzoeksteam kan het incident onderzoeken en de directie advies geven hoe te handelen. Het aanleggen van een draaiboek kan structuur bieden bij de uitvoer van het onderzoek.
- Het regelen van ondersteuning van het kind en ouders.
- Aanbieden van excuses voor falend toezicht/onveilige situatie vanuit de kinderopvang. Hierbij wordt tevens aangegeven dat onderzocht wordt hoe verbeteringen binnen de kinderopvang organisatie kunnen worden doorgevoerd om mogelijke herhaling te voorkomen.

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 41 van 91

- Aanbieden van opvang en professionele hulp voor alle kinderen en hun ouders die op welke wijze dan ook betrokken zijn geweest bij het grensoverschrijdende seksuele gedrag. Emotionele begeleiding van de direct betrokkenen ouders is noodzakelijk.
- Indien een kind seksueel grensoverschrijdende handelingen heeft uitgevoerd bij een ander kind dan is het belangrijk gesprekken te voeren met beide partijen ouders en gezamenlijk tot een oplossing te komen. Creëer van beide partijen ouders 'bezorgde ouders' en zoek naar een gezamenlijk belang. Brood & Spelen vertegenwoordigd de belangen van alle kinderen. Dat kan betekenen dat Brood & Spelen een beslissing neemt die een van de partijen niet zint. De kinderopvang af of niet? En dat op basis van een besluit van Brood & Spelen of van de ouders (opzeggen plaatsingsovereenkomst)? Belangrijk is de ouders altijd te informeren over de gemaakte keuze en deze te beargumenteren.
- Afscherming van het kind dat het grensoverschrijdend gedrag heeft vertoont.

De leidinggevende en/of het Manager kinderopvang draagt zorgt voor een zorgvuldige procedure en registreert dit in het betreffende dossier.

Stap 5: handelen

De beoordeling van het incident en het advies uit het (eventuele) externe onderzoek kunnen leiden tot verschillende uitkomsten. Afhankelijk van deze uitkomsten heeft de directie verschillende mogelijkheden om te handelen richting het kind dat het seksueel grensoverschrijdende gedrag heeft vertoond.

- a. Het kind blijft op de groep;
- b. Het kind gaat naar een andere groep, andere locatie van Brood & Spelen;
- c. Het inzetten van hulp;
- d. Melding bij Veilig Thuis.

a. Het kind blijft op de groep

Wanneer directie constateert dat op grond van het verrichte onderzoek geen aanleiding is aan te nemen dat het gedrag zich zal herhalen of dat de aanwezigheid van het kind bedreigend is voor andere kinderen kan, in overleg met de betrokken ouders, besloten worden het kind binnen de betreffende groep van de kinderopvangorganisatie te laten.

b. Het kind gaat naar een andere groep of locatie van Brood & Spelen

De directie kan besluiten dat het in het belang van het kind is en of de kinderen die met het gedrag geconfronteerd zijn, dat het kind naar een andere groep binnen de betreffende locatie van Brood & Spelen, naar een andere locatie of geheel naar een andere kinderopvangorganisatie gaat.

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 42 van 91

De directie kan hierin de ouders adviseren en eventueel contact opnemen met een andere kinderopvang organisatie. Ook kunnen ouders zelf de conclusie trekken dat het kind naar een andere kinderopvang organisatie gaat.

c. Het inzetten van hulp

Met advies van Veilig Thuis en in overleg met de ouders kan hulpverlening voor het kind worden ingezet.

d. Melding bij Veilig Thuis

Directie maakt een melding bij Veilig Thuis. Het gedrag van het kind kan namelijk ook op andere problematiek wijzen.

Stap 6: Nazorg bieden en evalueren

Aanbevolen wordt het personeel persoonlijk te informeren. Daarnaast kunnen alle betrokkenen zo spoedig mogelijk over het seksueel overschrijdende gedrag op de hoogte worden gebracht middels een brief of een gezamenlijke (ouder)bijeenkomst. Directie is verantwoordelijk voor de nazorg en evaluatie.

Er kan informatie worden gegeven over de concrete maatregelen die getroffen zijn ten aanzien van het kind of de kinderen die met het gedrag geconfronteerd werden. Ook kan aangegeven worden welke concrete maatregelen er ten aanzien van het kind dat het gedrag vertoonde genomen zijn en het verdere verloop van het onderzoek.

Als bij een kinderopvangorganisatie een incident plaats vindt, is er een kans dat ook de media hiervan op de hoogte raken. Het is verstandig van te voren zorgvuldig te overwegen hoe hiermee zal worden omgegaan.

Het is belangrijk het gehele proces en de verschillende stappen te evalueren.

- Directie evalueert met beroepskrachten en eventueel andere betrokkenen wat er is gebeurd en de procedures die zijn gevolgd.
- Zo nodig wordt de zaak ook doorgesproken met andere betrokkenen.
- Zo nodig worden er verbeteringen in afspraken en/of procedures aangebracht.
- Geanonimiseerde gegevens met betrekking tot het seksueel grensoverschrijdend gedrag worden geregistreerd. De gegevens worden door directie op een centraal punt bewaard.

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 43 van 91

Hoofdstuk 4 In gesprek met de ouders en/of het kind

Openheid is een belangrijke grondhouding in het contact met de ouders, daarom is het van groot belang dat je zo snel mogelijk contact met de ouders opneemt om de signalen te bespreken. Soms zal er, als er sprake is van een vermoeden van kindermishandeling, door het gesprek met de ouders het vermoeden worden weggenomen. In dat geval zijn de volgende stappen in de route niet nodig. Het is wel belangrijk om hiervan verslaglegging te maken. Worden de zorgen niet weggenomen, dan worden de volgende stappen gezet.

4.1 In gesprek met de ouders

Normaal gesproken zal een gesprek over de signalen worden gevoerd met de ouders. Dit is niet alleen van belang als de ouders mogelijkerwijs betrokken zijn bij het huiselijk geweld of de mishandeling, maar ook als dit niet aan de orde is. De ouders behoren te worden geïnformeerd over wat er bij hun kind speelt.

In het gesprek met de ouder gaat het erom dat de pedagogisch medewerker en/of leidinggevende:

- Het doel van het gesprek uitlegt;
- De signalen, dit wil zeggen de feiten die zijn vastgelegd;
- De ouder uitnodigen om daarop te reageren;
- De reactie van de ouder interpreteert en dit checkt bij de ouder.

Voorkomen moet worden dat de pedagogisch medewerker en/of de leidinggevende eigen waarnemingen of eigen meningen of interpretaties ter sprake brengt.

Een gesprek met (een van) de ouders kan achterwege blijven in verband met de veiligheid van het kind of die van de anderen. Bijvoorbeeld als een beroepskracht reden heeft om aan te nemen dat hierdoor het geweld zal escaleren. Dit gaat altijd in overleg met de directie.

4.2 Gesprek met kinderen

Ook als een kind nog jong is, is het van belang dat de pedagogisch medewerker het gesprek met het kind aangaat, tenzij dit niet mogelijk is om dat het kind te jong is of het te belastend is. De pedagogisch medewerker beoordeelt in overleg met de leidinggevende of een gesprek zinvol is en niet te belastend. Ook hierin kan advies gevraagd worden bij Veilig Thuis.

In bepaalde situaties kan het van belang zijn om een kind even alleen te spreken over de signalen, zonder dat de ouders daarbij aanwezig zijn. Als uitgangspunt geldt dat de ouders hierover vooraf worden geïnformeerd. In verband met de veiligheid van het kind, van de pedagogisch medewerker, of die van anderen, kan worden besloten om toch een eerste gesprek met het kind te voeren zonder

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 44 van 91

dat de ouders hierover van te voren worden geïnformeerd. De leidinggevende dient op de hoogte te zijn dat dit gesprek plaatsvindt. Dit wordt schriftelijk vastgelegd in het kinddossier.

Kindermishandeling aanpakken is een zaak van volwassenen

Het doel van een gesprek met een kind is ondersteunen en het laten uiten van gevoelens en gedachten van het kind. Het doel van een gesprek is niet om via het kind de situatie te onderzoeken. Het kind is het slachtoffer en kan hierdoor in een onveilige situatie terecht komen of gaan worstelen met loyaliteit ten opzichte van de ouder. Het is belangrijk dat de pedagogisch medewerker zich bewust is van de sterke loyaliteitsgevoelens van een kind ten opzichte van zijn ouders. De pedagogisch medewerker moet tijdens het gesprek met het kind de ouders nooit afvallen, al hebben ze nog zulke afschuwelijke dingen gedaan. Het kind zal over het algemeen geen vertrouwen meer hebben in iemand die zijn ouders veroordeelt. Wel kan het gevoel van het kind worden verwoord of bevestigd.

Indien er vermoedens zijn van kindermishandeling gepleegd door een beroepskracht is het belangrijk dat een bevoegde deskundige het kind hoort. Brood & Spelen dient hierover het Veilig Thuis en de politie te raadplegen.

Beloof nooit geheimhouding

Het is belangrijk nooit op voorhand geheimhouding aan een kind te beloven. Veel kinderen willen in de eerste instantie alleen iets vertellen als beloofd wordt om het tegen niemand anders te zeggen. Als deze belofte gegeven wordt, komt de beroepskracht voor een groot dilemma te staan als het kind vertelt dat het mishandeld wordt: hij moet dan het vertrouwen van het kind schaden of medeplichtig worden aan het in stand houden van een schadelijke situatie.

Een beroepskracht kan wel beloven dat hij het kind vooraf verteld welke stappen hij zal nemen. Voor meer aandachtspunten voor een gesprek met een kind zie [*bijlage 8 en 9*](#).

4.3 Bekend maken van de identiteit van de melder bij vermoedens van kindermishandeling

Artikel 55 van het uitvoeringsbesluit Wet op de Jeugdzorg geeft als hoofdregel dat de identiteit van de melder door het Veilig Thuis aan het gezin bekend gemaakt wordt. Een melder kan echter ten opzichte van het gezin anoniem blijven als de melding;

- Een bedreiging vormt of kan vormen voor het kind, voor andere kinderen of voor de beroepskracht(en);
- De vertrouwensrelatie zou kunnen verstoren tussen de beroepskracht en het kind of de ouder(s).

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 45 van 91

Hoofdstuk 5 Samenwerking met andere organisaties.

Rondom de zorg voor kinderen is er contact met andere organisaties. Het is belangrijk dat de pedagogisch medewerker hun functies kent en hen weet te vinden. In het kader van de meldcode zal het meeste beroep worden gedaan op Veilig Thuis. Bij iedere stap van de meldcode geldt dat er altijd contact opgenomen kan worden met het AMK. Ook andere organisaties kunnen ingeschakeld worden. Zorgen over een kind hoeven niet altijd op kindermishandeling of huiselijk geweld te duiden. Ze kunnen ook te maken hebben met de opvoeding. Als de problemen veroorzaakt worden door de opvoedsituatie dan kan bijvoorbeeld ook contact opgenomen worden met het CJG.

Dit hoofdstuk geeft informatie over de volgende organisaties:

- Veilig Thuis
- Centrum voor Jeugd en Gezin **CJG**
- Zorg Advies Team **ZAT**
- Geestelijke Gezondheidsdienst **GGD**
- Kinderbescherming
 - Bureau Jeugdzorg
 - Raad voor de kinderscherming
 - Kinderrechter en kinderschermingsmaatregelen
- Landelijk Expertisecentrum EER Gerelateerd Geweld. **LECEGG**

5.1 Veilig Thuis – het Advies en Meldpunt Kindermishandeling en Huiselijk Geweld

Sinds januari 2015 zijn het voormalig Advies en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) en het Steunpunt Huiselijk Geweld (SHG) samen gegaan en Veilig Thuis geworden. Veilig Thuis is het nieuwe advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling, waar iedereen die met dit onderwerp te maken heeft terecht kan. Het zijn regionale organisaties waar slachtoffers, daders en omstanders terecht kunnen voor deskundige hulp en advies. De beroepskracht kan bij Veilig Thuis terecht voor advies en om de zorgen over een kind te melden.

Advies

Ouders en beroepskrachten kunnen voor advies terecht bij Veilig Thuis. In de kinderopvangorganisatie zal over het algemeen de aandachtsfunctionaris contact zoeken met het Veilig Thuis om over de volgende onderwerpen van gedachten te wisselen:

- Een inschatting te maken van de problemen van het kind;
- Te overleggen hoe de vermoedens met de ouders kunnen worden besproken;
- Te overleggen welke hulp de kinderopvangorganisatie het kind of de ouders kan bieden;
- Risico taxatie.

Als er meer dan een advies gesprek nodig is dan wordt gesproken over een consult. Het Veilig Thuis kan ondersteunen bij de aanpak van een vermoedelijke situatie van kindermishandeling. Zo kan

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 46 van 91

bijvoorbeeld een maatschappelijk werker of vertrouwensarts van het Veilig Thuis hulp bieden bij het voorbereiden van gesprekken met de ouders over de zorgen die zijn geconstateerd. Voor een adviesgesprek of consult hoeft de naam van het kind of van het gezin niet genoemd te worden. Veilig Thuis legt in dit stadium nog geen persoonsgegevens vast.

Melden

Als bij het volgen van de stappen besloten wordt tot het doen van een melding, neemt het Veilig Thuis het onderzoek naar het huiselijk geweld of kindermishandeling over. Veilig Thuis houdt de beroepskracht op de hoogte van de uitkomsten van het onderzoek en van de acties die in gang gezet worden. Bij een melding moeten de oudergegevens worden verstrekt omdat Veilig Thuis anders geen acties in gang kan zetten naar aanleiding van de melding. Voor een melding bij het Veilig Thuis is geen toestemming van ouders nodig.

Veilig Thuis doet na een melding onderzoek naar de signalen. Veilig Thuis gaat in gesprek met de ouders en de belangrijke personen rondom het kind. Ook andere instanties zoals de kinderopvangorganisatie, school of huisarts kunnen door Veilig Thuis gevraagd worden om informatie over het kind te geven. Op basis van de resultaten van dit onderzoek besluit Veilig Thuis wat er moet gebeuren. Vaak zal vrijwillige hulp in gang worden gezet, maar Veilig Thuis kan ook beslissen om een melding te doen bij de raad voor de Kinderbescherming en/of om aangifte te doen van mishandeling bij de politie.

Bij een melding dient de aandachtsfunctionaris zoveel mogelijk zijn signalen te melden, dit wil zeggen de feiten en gebeurtenissen die zijn waargenomen. Meldt de aandachtsfunctionaris ook feiten en gebeurtenissen die andere hebben gezien of gehoord, dan moet hij 'deze bron' duidelijk in de melding noemen. De aandachtsfunctionaris legt alles vast in het kinddossier.

Wanneer er zorgen zijn over huiselijk geweld waarbij ouders c.q. meerderjarige huisgenoten betrokken zijn, dan kan ook melding worden gedaan bij Veilig Thuis. Veilig Thuis zal na de melding contact zoeken met de ouders om te beoordelen welke hulp noodzakelijk is, om vervolgens deze hulp voor het slachtoffer en de pleger te organiseren en hen daarvoor zo nodig te motiveren. Hierbij wordt goed gekeken of er ook kinderen betrokken zijn bij de situatie.

5.3 Centrum voor Jeugd en Gezin.

Het centrum voor jeugd en gezin is een inlooppunt voor gezinnen. Ouders, verzorgers, kinderen, jongeren tot 23 jaar en professionals kunnen hier terecht met alle vragen over opgroeien en opvoeden. Elke gemeente heeft minimaal een centrum. In grote steden zijn over het algemeen meer CJG's. Het CJG heeft als taak de huidige opvoed en opgroei ondersteuning te verbinden, te verbeteren en te versterken. Daarnaast heeft het CJG de volgende taken:

- Informatie en advies geven;
- (vroeg)signaleren van problemen;
- Mensen verwijzen naar het lokale en regionale hulpaanbod;

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 47 van 91

- Licht pedagogische hulp aanbieden;
- De zorg voor jongeren en gezinnen coördineren;
- Een schakel zijn met bureau Jeugdzorg;
- Een schakel zijn met het onderwijs

5.4 Zorgadviesteam (ZAT)

Een zorgadviesteam is een samenwerkingsverband van kinderopvangorganisaties of scholen en jeugdhulpverleningsinstanties zoals Algemeen Maatschappelijk Werk, Bureau Jeugdzorg en de jeugdgezondheidszorg. Gezamenlijk zorgen zij dat kinderen met problemen op tijd gesignaleerd worden en dat ze zo snel mogelijk de goede hulp krijgen.

Het ZAT kan kinderopvangorganisaties ondersteunen bij het signaleren en bespreekbaar maken van zorgen met ouders. Tijdens een bespreking van een kind maken de deskundigen bij elkaar gezamenlijk een inschatting van de situatie en beoordelen zij wat de beste actie zou zijn. Vanuit Brood & Spelen kan er een leidinggevende betrokken zijn bij het ZAT.

5.5 De gemeentelijke gezondheidsdienst (GGD)

Een van de belangrijkste taken van de GGD is het geven van voorlichting op allerlei gebieden. Daarnaast houdt zij zich onder andere bezig met de gezondheid van de jeugd. Kinderen komen tot de leeftijd van 4 jaar bij het consultatiebureau. Daarnaast komen kinderen tijdens hun schoolcarrière meerdere malen in contact met de afdeling Jeugdgezondheidszorg (JGZ) van de GGD.

Iedere GGD heeft een calamiteiten team. De GGD kan ondersteuning bieden indien zich calamiteiten en incidenten voordoen, bijvoorbeeld wanneer er vermoedens zijn van kindermishandeling gepleegd door een beroepskracht of seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen kinderen onderling. Zo kunnen zij advies geven over het organiseren van ouderavonden en kunnen zij adviseren over opvang en ondersteuning.

5.6 De kinderbescherming

De kinderbescherming bestaat uit:

- Bureau Jeugdzorg
- De raad voor kinderbescherming
- De rechter.

Als het nodig is, geven zij hulp aan een gezin. Eerst is die hulp vrijwillig. Als een gezin hier niet voor openstaat, wordt de hulp verplicht.

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 48 van 91

Bureau Jeugdzorg

Ouders/verzorgers zijn verantwoordelijk voor de opvoeding van hun kind. Bij opvoedingsproblemen kunnen zij geïndiceerde zorg krijgen. Deze zorg wordt geïndiceerd door BJz. Ouders kunnen BJz ook zelf inschakelen. BJz probeert het gezin te helpen om de moeilijkheden op vrijwillige basis op te lossen. Wanneer gedwongen hulp nodig is, dan wordt dit uitgevoerd door de jeugdbescherming.

Raad voor de kindbescherming

Soms accepteren ouders niet de hulp die volgens het VEILIG THUIS wel nodig is. De overheid grijpt dan in. VEILIG THUIS meldt het kind aan bij de raad van kindbescherming (RvdK). De RvdK onderzoekt of de ontwikkeling van het kind ernstig in gevaar is. Als dat uit het onderzoek blijkt, kan de rechter een kindbeschermingsmaatregel opleggen. De RvdK legt een verzoek daarvoor neer bij de kinderrechter. De raad kan ook besluiten het gezin terug te verwijzen naar bureau jeugdzorg als verplichte hulp (nog) niet nodig is.

Kinderrechter en kindbeschermingsmaatregelen

De kinderrechter besluit uiteindelijk of een kindbeschermingsmaatregel nodig is. Als dat zo is, voert Bureau Jeugdzorg of een landelijk werkende instelling voor voogdij of gezinsvoogdij de maatregel uit. Er bestaan twee soorten maatregelen: de ondertoezichtstelling en de ontheffing of ontzetting uit het ouderlijk gezag.

5.7 Landelijk Expertisecentrum Eergerelateerd Geweld (LEC EGG)

Het LEC EGG is bedoeld als vraagbaak voor eerkwesties en doet ook onderzoek. Instanties kunnen het expertise centrum raadplegen.

In bijlage 14 van deze handleiding staat een algemeen overzicht van websites en adressen van instanties en organisaties waar je als beroepskracht terecht kan voor ondersteuning en advies. Zie verder de sociale kaart bijlage 13.

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 49 van 91

Hoofdstuk 6 Beroepsgeheim, meldrecht en registratie.

Beroepskrachten werkzaam in de kinderopvang hebben te maken met een beroepsgeheim. In dit hoofdstuk wordt achtergrondinformatie gegeven over het beroepsgeheim, het wettelijk meldrecht, de verhouding tussen het beroepsgeheim en het meldrecht en het belang van registreren.

6.1 Inhoud en doel van het beroepsgeheim

Algemene zwijgplicht

Iedere beroepskracht die individuele kinderen hulp, zorg, steun of een andere vorm van begeleiding biedt, heeft een beroepsgeheim. De zwijgplicht geldt voor maatschappelijk werkers, intern begeleiders, ouderwerkers, jeugdhulpverleners, medisch hulpverleners, beroepskrachten in de kinderopvangbranche.

Deze zwijgplicht, zoals het beroepsgeheim ook wel wordt genoemd, verplicht de beroepskracht om geen informatie over het kind aan derden te verstrekken, tenzij de ouders hem daarvoor toestemming hebben gegeven. De algemene zwijgplicht geldt voor alle beroepskrachten werkend in de kinderopvangbranche.

Doel van het beroepsgeheim is de drempel voor de toegang tot hulpverlening zo laag mogelijk te maken en de ouders het vertrouwen te geven dat vrijuit gesproken kan worden. De algemene zwijgplicht voor hulpverleners en begeleiders is niet specifiek opgenomen in een bepaalde wet, maar wordt afgeleid uit de privacy bepalingen uit het Europees verdrag voor de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (art.8) en uit de grondwet (art.10). Deze bepalingen worden nog eens ondersteund door art. 272 Wetboek van de strafrecht dat een verbod bevat op het verbreken van geheimen die aan de beroepskracht zijn toe vertrouwd.

6.2 Paradox van de geheimhoudingsplicht

Een te rigide omgang met het beroepsgeheim kan echter tot gevolg hebben dat een ouder of kind die dringend hulp nodig heeft juist niet geholpen wordt omdat de beroepskracht meent dat hij vanwege zijn beroepsgeheim niet in mag grijpen. Het is daarom belangrijk altijd te overleggen met de leidinggevende.

Er kunnen zich situaties voordoen waarin de beroepskracht alleen door te spreken het kind kan helpen, terwijl hij voor dit spreken geen toestemming krijgt. Er kan in dat geval sprake zijn van een *conflict met de plichten*. De plicht om te zwijgen vanwege het beroepsgeheim, botst met de plicht om het kind te helpen juist door met een ander erover te spreken. Het gaat dan altijd om het kind die zich in een ernstige situatie bevindt en die alleen kan worden geholpen door een ander bij de aanpak te betrekken.

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 50 van 91

In de (tucht)rechtspraak wordt in geval van een conflict van plichten erkend dat een beroepskracht, ook zonder toestemming van de ouder, over hem mag spreken.

Uiteraard moet een dergelijk besluit om de zwijgplicht te doorbreken zorgvuldig worden genomen.

Beantwoording van de volgende vijf vragen leidt doorgaans tot een zorgvuldige besluitvorming.

1. Kan ik door te spreken zwaarwegende belangen van het kind behartigen?
2. Is er een andere mogelijkheid om ditzelfde doel te bereiken zonder dat ik mijn beroepsgeheim hoeft te verbreken?
3. Waarom is het niet mogelijk om toestemming van de ouder te vragen of te verkrijgen voor het bespreken van zijn situatie met iemand die hem kan helpen?
4. Zijn de belangen van het kind die ik wil dienen met mijn spreken zo zwaar dat deze naar mijn oordeel opwegen tegen de belangen die een ouder heeft bij mijn zwijgen?
5. Als ik besluit om te spreken aan wie moet ik dan welke informatie verstrekken zodat het geweld of de mishandeling effectief kan worden aangepakt?

Vragen van toestemming

Bij het verstrekken van gegevens van de ouders aan de ander, dus ook bij het doen van een melding bij Veilig Thuis, geldt als hoofdregel dat als de aandachtsfunctionaris zich inspant om toestemming voor zijn melding te krijgen. Als de ouders toestemming geven dan kan een melding worden gedaan. Weigeren de ouders, ondanks de inspanning van de aandachtsfunctionaris hun toestemming, dan houdt het niet op, maar maakt de aandachtsfunctionaris een nieuwe afweging.

Vermoedens van kindermishandeling kunnen binnen en buiten de instelling in ieder geval besproken worden met een collega die bij het kind betrokken is en zeker ook met de aandachtsfunctionaris. Daarnaast kan er op basis van anonieme kindgegevens ook altijd advies gevraagd worden aan het AMK. Het wettelijk meldrecht geeft de bevoegdheid om zo nodig zonder de toestemming van ouders, een vermoeden van kindermishandeling bij het VEILIG THUIS te melden. Hierbij worden wel kind gegevens verstrekt, zodat de signalen nader kunnen worden onderzocht.

6.3 Wettelijk meldrecht

Voor vermoedens van kindermishandeling is het leerstuk van het conflict van plichten nog eens bevestigd in art. 53 lid 3 van de Wet op de jeugdzorg dat een uitdrukkelijk meldrecht bevat. Iedere beroepskracht met een beroepsgeheim of een andere zwijgplicht heeft op basis van dit wettelijk meldrecht het recht om vermoedens van kindermishandeling, zo nodig zonder toestemming van het kind of ouders bij het VEILIG THUIS te melden.

6.4 Meldplicht

In de kinderopvangbranche geldt sinds 2013 ook een meldplicht voor vermoedens van mishandeling door een beroepskracht. Het hebben van een meldcode is ook een verplichting. Daarnaast is Brood &

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 51 van 91

Spelen verplicht om zijn medewerkers te scholen en te ondersteunen bij het gebruik van de meldcode.

6.5 Registratie

Het is belangrijk dat Brood & Spelen alle gegevens die te maken hebben met het signaleren en het handelen schriftelijk vastlegt. In het geval van signalen die kunnen duiden op kindermishandeling wordt er een kinddossier aangelegd. Het kinddossier wordt bewaard in een gesloten kast op het kantoor van de clustermanager of aandachtsfunctionaris. Gespreksverslagen worden waar mogelijk door te betrokkenen ondertekend. Wanneer er sprake is van een incident zoals kindermishandeling gepleegd door een beroepskracht of ernstig seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen kinderen onderling, wordt er tevens een draaiboek aangelegd.

Het kinddossier

In het kinddossier worden de volgende gegevens vastgelegd:

- Datum, plaats, situatie en overige aanwezigen;
- Observaties van het kind;
- Signalen die duidelijk maken welke zorgen gezien en gehoord worden;
- Eventuele signalen die een vermoeden van seksueel grensoverschrijdend gedrag bevestigen of ontkrachten;
- Contacten over de signalen;
- Gegevens die verstrekt zullen worden, aan wie en wat de reden daarvoor is;
- Stappen die worden gezet;
- Wat er ondernomen is om toestemming te krijgen, indien de ouder geen toestemming geeft voor het uitwisselen van gegevens;
- Besluiten die worden genomen;
- Vervolgaantekeningen over het verloop.

Beschrijf de signalen zo feitelijk mogelijk;

- Worden ook hypothesen (aanname) en veronderstellingen vastgelegd, vermeld dan uitdrukkelijk dat het gaat om een hypothese of veronderstelling. Maak een vervolgaantekening als een hypothese later wordt bevestigd of ontkracht.
- Vermeld de bron als er informatie van derden wordt vastgelegd.
- Leg diagnoses alleen vast als ze zijn gesteld door een beroepskracht die hierin geschoold is. (bijvoorbeeld een orthopedagoog)

Het draaiboek

Als zich binnen Brood & Spelen incidenten voordoen, waarbij vermoedens bestaan van kindermishandeling gepleegd door een beroepskracht of wanneer er sprake is van ernstig seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen kinderen onderling, wordt er geadviseerd dat Brood & Spelen een

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 52 van 91

draaiboek opstelt. In dit draaiboek wordt vanaf het eerste moment van de melding geregistreerd hoe men gehandeld heeft en wie men op welk tijdstip heeft geïnformeerd en waarover.

Het draaiboek bestaat uit een registratie van een aantal actiepunten:

- Omschrijving van het incident;
- Het vormen van een commissie of onderzoeksteam;
- Consultatie van deskundigen;
- De 'andere' ouders informeren;
- Activiteiten met kinderen;
- Omgaan met de pers;
- Nieuwe meldingen;
- Afronding;
- Nazorg;
- Opheffen crisissituatie.

Bronvermelding

Deze meldcode voor de branche kinderopvang is gebaseerd op de basis meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling, ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, januari 2010 en ontwikkeld in opdracht van Brancheorganisatie Kinderopvang. In samenwerking met BOinK, Belangenvereniging van Ouders in de Kinderopvang, MOgroep Welzijn & Maatschappelijke Dienstverlening, Veilig Thuis en Bureau Jeugdzorg Zuid-Holland.

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 53 van 91

Bijlage 1. Informatie over Veilig Thuis, hét Advies & Meldpunt Kindermishandeling en Huiselijk Geweld

Werkwijze Veilig Thuis

Veilig Thuis streeft ernaar zo laagdrempelig mogelijk te werken en kan telefonisch benaderd worden door allerlei mensen die zich zorgen maken over de situatie van bepaalde kinderen. Dit kunnen mensen zijn die beroepshalve met kinderen te maken hebben, maar ook burenen of familieleden. Voor beroepsbeoefenaren, zoals pedagogisch medewerkers, leerkrachten, huisartsen en jgz-medewerkers, is het mogelijk om anoniem te melden. Via VEILIG THUIS wordt de naam van de melder dan niet bekend gemaakt bij het kind, diens gezin of derden.

Na een telefonisch contact zijn er drie mogelijkheden:

1. Advies

Hierbij worden geen gegevens geregistreerd over het betreffende kind of gezin. Het VEILIG THUIS komt niet in actie in de richting van het kind waarover melding is gedaan.

2. Consult

Ook dit richt zich op degene die belt. Het consult richt zich op het uitvoeren van een advies. De consultvrager wordt begeleid in de, op advies van Veilig Thuis, te nemen stappen. Er wordt geen actie ondernomen door Veilig Thuis richting kind/gezin waarover melding is gedaan en er worden geen gegevens geregistreerd. Er kan wel een dossier op naam van de consultvrager worden aangelegd.

3. Melding

Hierbij neemt Veilig Thuis alle gegevens op over het kind of het gezin waar melding over wordt gemaakt. Hierop volgt intern een intakeoverleg, waarbij een vertrouwensarts aanwezig is. In dit overleg wordt besloten of Veilig Thuis verantwoordelijkheid moet nemen voor de gemelde situatie. De melder krijgt bericht of de zaak is aangenomen en het VEILIG THUIS verantwoordelijkheid neemt. Uitgangspunt bij een melding is om zo min mogelijk buiten de ouders/verzorgers om te opereren en zo snel mogelijk contact te leggen met hen zelf (binnen vier tot zes weken). Alleen indien het belang van het kind zich hiertegen verzet wordt dit contact uitgesteld en in eerste instantie huisarts, school en dergelijke benaderd.

Adviezen en hulp door Veilig Thuis zijn gratis.

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 54 van 91

Bijlage 2 A Signalenlijst kindermishandeling 0-4 jarigen

1. Psychosociale signalen

Ontwikkelingsstoornissen

- achterblijven in taal-, spraak-, motorische, emotionele en/of cognitieve ontwikkeling
- schijnbare achterstand in verstandelijk ontwikkeling
- regressief gedrag
- niet zindelijk op leeftijd waarvan men het verwacht

Relationele problemen

ten opzichte van de verzorgers:

- totale onderwerping aan de wensen van de verzorgers
- sterk afhankelijk gedrag ten opzichte van de verzorgers
- onverschilligheid ten opzichte van de verzorgers
- kind is bang voor verzorger
- kind vertoont heel ander gedrag als verzorgers in de buurt zijn

ten opzichte van andere volwassenen:

- bij oppakken houdt het kind zich opvallend stijf
- bevriezing bij lichamelijk contact
- allemansvriend
- lege blik in ogen en vermijden van oogcontact
- waakzaam, wantrouwend

ten opzichte van andere kinderen:

- speelt niet met andere kinderen
- is niet geliefd bij andere kinderen
- wantrouwend
- terugtrekken in eigen fantasiewereld.

Gedragsproblemen

- plotselinge gedragsverandering
- geen of nauwelijks spontaan spel, geen interesse in spel
- labiel, nerveus
- depressief
- angstig
- passief, in zichzelf gekeerd, meegaand, apathisch, lusteloos
- agressief
- hyperactief
- niet lachen, niet huilen

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 55 van 91

- niet tonen van gevoelens, zelfs niet bij lichamelijke pijn
- eetproblemen
- slaapstoornissen
- vermoeidheid, lusteloosheid

2. Medische signalen

Lichamelijke kenmerken (specifiek voor lichamelijke mishandeling)

- blauwe plekken
- krab-, bijt- of brandwonden
- botbreuken
- littekens

Voedingsproblemen

- ondervoeding
- voedingsproblemen bij baby's
- steeds wisselen van voeding
- veel spugen
- matig groeien, ondanks voldoende hoeveelheid voeding
- weigeren van voeding
- achterblijven in lengtegroei

Verzorgingsproblemen

- slechte hygiëne
- ernstige luierslag
- onvoldoende kleding
- onvoldoende geneeskundige en tandheelkundige zorg
- veel ongevallen door onvoldoende toezicht
- herhaalde ziekenhuisopnamen
- recidiverende ziekten door onvoldoende zorg
- traag herstel door onvoldoende zorg

3. Kenmerken verzorgers/gezin

Verzorger/kind relatiestoornis

- verzorger draagt kind als een 'postpakketje'
- verzorger troost kind niet bij huilen
- verzorger klaagt overmatig over het kind

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 56 van 91

- verzorger heeft irreële verwachtingen ten aanzien van het kind
- verzorger toont weinig belangstelling voor het kind

Signalen verzorger

- geweld in eigen verleden
- apathisch en (schijnbaar) onverschillig
- onzeker, nerveus en gespannen
- onderkoeld brengen van eigen emoties
- negatief zelfbeeld
- steeds naar andere artsen/ziekenhuizen gaan ('shopping')
- afspraken niet nakomen
- kind opeens van peuterspeelzaal/kinderdagverblijf afhalen
- aangeven het bijna niet meer aan te kunnen
- verzorger met psychiatrische problemen
- verslaafde verzorger

Gezinskenmerken

- 'multi-probleem' gezin
- ouder die er alleen voorstaat
- regelmatig wisselende samenstelling van gezin
- isolement
- vaak verhuizen
- sociaaleconomische problemen: werkloosheid, slechte behuizing, migratie, et cetera
- veel ziekte in het gezin
- draaglast gezin gaat draagkracht te boven
- geweld wordt gezien als middel om problemen op te lossen

4. Signalen specifiek voor seksueel misbruik

Lichamelijke kenmerken

- verwondingen aan genitaliën
- vaginale infecties en afscheiding
- jeuk bij vagina en/of anus
- problemen bij het plassen
- recidiverende urineweginfecties
- pijn in de bovenbenen
- pijn bij lopen en/of zitten
- seksueel overdraagbare ziekten
- Relationele problemen
- angst voor mannen of vrouwen in het algemeen of voor een man of vrouw in het bijzonder

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 57 van 91

Gedragsproblemen

afwijkend seksueel gedrag:

- excessief en/of dwangmatig masturberen
- angst voor lichamelijk contact of juist zoeken van seksueel getint lichamelijk contact
- niet leeftijdsadequaate seksueel spel
- niet leeftijdsadequate kennis van seksualiteit
- angst om zich uit te kleden
- angst om op de rug te liggen
- negatief lichaamsbeeld: ontevredenheid over, boosheid op of schaamte voor eigen lichaam
- schrikken bij aangeraakt worden
- houterige motoriek (onderlichaam 'op slot')
- geen plezier in bewegingsspel

5. Signalen die specifiek zijn voor kinderen die getuige zijn van huiselijk geweld

Gedragsproblemen

- agressie: kopiëren van gewelddadig gedrag van vader (sommige kinderen, met name jongens kopiëren hun vaders gedrag door hun moeder of jongere broertjes/zusjes te slaan)
- opstandigheid
- angst
- negatief zelfbeeld
- passiviteit en teruggetrokkenheid
- zichzelf beschuldigen
- verlegenheid

Problemen in sociaal gedrag en competentie

- wantrouwen ten aanzien van de omgeving
- gebrek aan sociale vaardigheden

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 58 van 91

Bijlage 2 B. Signalenlijst kindermishandeling 4-12 jaar

1. Psychosociale signalen

Ontwikkelingsstoornissen

- achterblijven in taal-, spraak-, motorische, emotionele en/of cognitieve ontwikkeling
- schijnbare achterstand in verstandelijke ontwikkeling
- regressief gedrag
- niet zindelijk

Relationele problemen ten opzichte van de verzorgers:

- totale onderwerping aan de wensen van de verzorgers
- sterk afhankelijk gedrag ten opzichte van de verzorgers
- onverschilligheid ten opzichte van de verzorgers
- kind is bang voor verzorger
- kind vertoont heel ander gedrag als verzorgers in de buurt zijn

Relationele problemen ten opzichte van andere volwassenen:

- bevrozing bij lichamelijk contact
- allemansvriend
- lege blik in de ogen en vermijden van oogcontact
- waakzaam, wantrouwend

Relationele problemen ten opzichte van andere kinderen:

- speelt niet met andere kinderen
- is niet geliefd bij andere kinderen
- wantrouwend
- terugtrekken in eigen fantasiewereld.

Gedragsproblemen

- plotselinge gedragsverandering
- labiel, nerveus gespannen
- depressief
- angstig
- passief, in zichzelf gekeerd, meegaand, apathisch, lusteloos
- agressief
- hyperactief
- destructief
- geen of nauwelijks spontaan spel, geen interesse in spel
- vermoeidheid, lusteloosheid
- niet huilen, niet lachen
- niet tonen van gevoelens, zelfs niet bij lichamelijke pijn
- schuld- en schaamtegevoelens

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 59 van 91

- zelfverwondend gedrag
- eetproblemen
- anorexia / boulimia
- slaapstoornissen
- bedplassen / broekpoepen

2. Medische signalen

Lichamelijke kenmerken (specifiek voor lichamelijke mishandeling)

- blauwe plekken
- krab-, bijt- of brandwonden
- botbreuken
- littekens

Verzorgingsproblemen (specifiek voor verwaarlozing)

- slechte hygiëne
- onvoldoende kleding
- onvoldoende geneeskundige en tandheelkundige zorg
- veel ongevallen door onvoldoende toezicht
- herhaalde ziekenhuisopnamen
- recidiverende ziekten door onvoldoende zorg
- traag herstel door onvoldoende zorg

Overige medische signalen

- ondervoeding
- achterblijven in lengtegroei
- psychosomatische klachten (buikpijn, misselijkheid, hoofdpijn, etc.)

3. Kenmerken verzorgers / gezin

Verzorger-kind relatiestoornis

- verzorger troost kind niet bij huilen
- verzorger klaagt overmatig over het kind
- verzorger heeft irreële verwachtingen ten aanzien van het kind
- verzorger toont weinig belangstelling voor het kind

Signalen verzorger

- geweld in eigen verleden
- apathisch en (schijnbaar) onverschillig
- onzeker, nerveus en gespannen
- onderkoeld brengen van eigen emoties
- negatief zelfbeeld

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 60 van 91

- steeds naar andere artsen/ziekenhuizen gaan ('shopping')
- afspraken niet nakomen
- kind opeens van buitenschoolse opvang afhaken
- aangeven het bijna niet meer aan te kunnen
- verzorger met psychiatrische problemen
- verslaafde verzorger

Gezinskenmerken

- 'multi-probleem' gezin
- verzorger die er alleen voorstaat
- regelmatig wisselende samenstelling van gezin
- isolement
- vaak verhuizen
- sociaaleconomische problemen: werkloosheid, slechte behuizing, migratie, et cetera
- veel ziekte in het gezin
- draaglast gezin gaat draagkracht te boven
- geweld wordt gezien als middel om problemen op te lossen

4. Specifieke signalen bij seksueel misbruik

Lichamelijke kenmerken

- verwondingen aan genitaliën
- vaginale infecties en afscheiding
- jeuk bij vagina en/of anus
- problemen bij het plassen
- recidiverende urineweginfecties
- pijn in de bovenbenen
- pijn bij lopen en/of zitten
- seksueel overdraagbare ziekten

Relationele problemen

- angst voor mannen of vrouwen in het algemeen of voor een man of vrouw in het bijzonder
- sterk verzorgend gedrag, niet passend bij de leeftijd van het kind (parentificatie)

Gedragsproblemen

Afwijkend seksueel gedrag

- excessief en/of dwangmatig masturberen
- angst voor lichamelijk contact of juist zoeken van seksueel getint lichamelijk contact
- seksueel agressief en dwingend gedrag ten opzichte van andere kinderen
- niet leeftijdsadequaat seksueel spel
- niet leeftijd adequate kennis van seksualiteit
- angst voor zwangerschap

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 61 van 91

- angst om zich uit te kleden
- angst om op de rug te liggen
- negatief lichaamsbeeld: ontevredenheid over, boosheid op of schaamte voor eigen lichaam
- schrikken bij aangeraakt worden
- houterige motoriek (onderlichaam 'op slot')
- geen plezier in bewegingsspel

5. Signalen die specifiek zijn voor kinderen die getuige zijn van huiselijk geweld

Gedragsproblemen

- agressie: kopiëren van gewelddadig gedrag van vader (sommige kinderen, met name jongens kopiëren hun vaders gedrag door hun moeder of jongere broertjes/zusjes te slaan)
- alcohol- of drugsgebruik
- opstandigheid
- angst
- depressie
- negatief zelfbeeld
- passiviteit en teruggetrokkenheid
- zichzelf beschuldigen
- verlegenheid
- suïcidaliteit

Problemen in sociaal gedrag en competentie

- sociaal isolement: proberen thuissituatie geheim te houden en ondertussen aansluiting te vinden met leeftijdsgenoten (zonder ze mee naar huis te nemen)
- wantrouwen ten aanzien van de omgeving
- gebrek aan sociale vaardigheden

Schoolproblemen

- schooluitval
- moeite met concentreren
- overcompenseren (opvallend extra inzet op school)

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 62 van 91

Bijlage 3. Signalen die kunnen duiden op kindermishandeling gepleegd door een beroepskracht.

Wanneer een beroepskracht vermoedens heeft van kindermishandeling gepleegd door een beroepskracht is het raadzaam dit zo snel mogelijk te onderzoeken en te bespreken met de leidinggevende.

Deze bijlage bestaat uit twee delen:

1. Ongewenste omgangsvormen
2. Signalen die kunnen duiden op kindermishandeling gepleegd door een beroepskracht.

Ongewenste omgangsvormen en deze signalen kunnen ook duiden op ander gedrag. Het is belangrijk om altijd de signalenlijst (*bijlage 2,3*) te raadplegen om tot een heldere onderbouwing te komen.

1. Ongewenste omgangsvormen

Een beroepskracht kan een onderbuikgevoel hebben over het gedrag van een andere collega. Deze zullen vaak te maken hebben met ongewenste omgangsvormen. Ongewenste omgangsvormen komen tot uiting in verbaal, fysiek of ander non verbaal gedrag. Dit gedrag kan zowel opzettelijk als onopzettelijk zijn, maar degene die hiermee wordt geconfronteerd ervaart het als ongewenst en onaangenaam.

Onder ongewenste omgangsvormen worden handelingen verstaan van alle vormen van discriminatie, agressie, seksuele intimidatie, pesten en treiteren (hieronder beschreven) en ook combinaties van dit gedrag en andere vormen van ongewenst gedrag die in het verlengde liggen of overeen komen met het hieronder beschreven gedrag.

Seksuele intimidatie

Onder seksuele intimidatie wordt verstaan: ongewenste seksuele toenadering, verzoeken om seksuele gunsten of ander verbaal, non-verbaal of fysiek gedrag.

Voorbeelden van verbale seksuele intimidatie:

- Aanspreekvormen: bijvoorbeeld Alexia verbasteren tot Asexia;
- Kinderen aanspreken met "Hé stoot!";
- Seksuele dubbelzinnigheden;
- Uitnodigen tot seksueel contact;
- Seksueel getinte grappen maken;
- Stoere verhalen over seksuele prestaties vertellen;
- Seksueel getinte opmerkingen maken over iemands uiterlijk.

Voorbeelden van fysieke seksuele intimidatie:

- Handtastelijkheden;
- Dwingen tot zoenen, knuffelen, strelen, geslachtsgemeenschap;
- Geslachtsdelen (laten) strelen of betasten boven of onder de kleding;
- Uitkleden

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 63 van 91

Voorbeelden van non-verbale seksuele intimidatie:

- Staren, gluren, lonken;
- Iemand met de ogen uitkleden;
- Seksueel getinte cadeautjes geven;
- Confrontatie met kinderporno;
- Het kind (deels) ontbloot filmen of fotograferen;
- Het maken van obscene gebaren;
- Iemand seksueel geladen afbeeldingen, brieven geven of sturen.

Agressie en geweld

Er wordt gesproken van agressie en geweld als het kind psychisch en/of fysiek, verbaal of non-verbaal wordt lastiggevallen, bedreigd of aangevallen. Er zijn vier vormen van agressie en geweld:

1. Verbaal: Schelden, schreeuwen, treiteren en beledigen.
2. Non-verbaal: Tegen iemand aandrukken, vasthouden, expres naar je toetrekken.
3. Psychisch: Lastig vallen, onder druk zetten, bedreigen met fysiek geweld en irriteren.
4. Fysiek: Schoppen, slaan, bijten, vastgrijpen en klemzetten.

Discriminatie

Onder discriminatie wordt verstaan elke vorm van ongerechtvaardigd onderscheid, elke uitsluiting, beperking of voorkeur die ten doel heeft of tot gevolg kan hebben dat de erkenning, het genot of de uitoefening op voet van gelijkheid van de rechten van de mens in de werk- of studie gerelateerde situatie teniet wordt gedaan of aangetast alsmede iedere uiting in woord, gebaar of geschrift. Hierbij is sprake van ontoelaatbare opvattingen over achterstelling van mensen, doelbewuste belediging of van grievend handelen jegens anderen op grond van diens godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht, seksuele geaardheid of op enige andere grond.

Pesten en treiteren

Onder pesten en treiteren wordt verstaan gedragingen waarbij sprake is van stelselmatig, gedurende een langere periode, psychisch of fysiek vernederen, kwetsen of anderszins lastigvallen van een persoon.

2. Signalen met betrekking tot seksueel misbruik door een beroepskracht.

- Sterke afhankelijkheid van een kind ten opzichte van een beroepskracht;
- Beroepskracht creëert een soort isolement rond het kind (bijvoorbeeld apart nemen zonder dat daar een duidelijke aanleiding voor is of dat daar verslag van volgt);
- Veelvuldige seksistische uitingen;
- Gespannen sfeer in de voorziening;
- Kind is bang, gespannen, wanneer specifieke beroepskracht dienst heeft of telkens wanneer het met de specifieke beroepskracht te maken heeft;
- Extreem concurreren met kinderen/collega's om de aandacht van de verdachte beroepskracht.

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 64 van 91

Bijlage 4 Observatieformulier

Deze observatielijst kan een instrument zijn om de signalen beter in kaart te brengen. De lijst is niet uitputtend en dient als hulpmiddel te worden gebruikt.

Vragen over 'opvallend gedrag van een kind'

Naam kind:	
Geboortedatum:	
Kindercentrum:	
Groep:	
Naam betrokkenen medewerkers:	

1. Sinds wanneer vertoont het kind opvallend gedrag?

- laatste weken
- laatste maanden
- sinds _____

2. Het opvallende gedrag bestaat uit (meer dan één antwoord mogelijk):

- (zeer) meegaand gedrag
- gebrek aan vertrouwen in anderen
- ouwelijk, zorgend gedrag
- verzet, passief
- verzet, actief
- agressief
- angstig
- druk
- negatief zelfbeeld
- angst voor lichamelijk contact
- seksueel uitdagend gedrag
- gespannen
- faal angstig
- signalen uit de signalenlijsten (Zie bijlage 2,3)

3. Hoe is de verhouding tot broertjes en zusjes? (meer dan één antwoord mogelijk):

- prettig
- geen aansluiting
- bang
- plagerig
- agressief naar jongere kinderen
- bezig

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 65 van 91

- wordt gepest
- pest broertje/zusje
- anders,
namelijk _____

4. Hoe is de verhouding tot andere kinderen? (meer dan één antwoord mogelijk):

- prettig
- geen aansluiting
- bang
- plagerig
- agressief naar jongere kinderen
- bezig
- wordt gepest
- pest andere kinderen
- anders, namelijk _____

5. Hoe is de uiterlijke verzorging van het kind, zoals kleding en dergelijke?

- over het algemeen verzorgd
- over het algemeen onverzorgd
- sterk wisselend
- anders,
namelijk _____

6. Hoe is de verhouding tot moeder?

7. Hoe is de verhouding tot vader?

8. Hoe is de verhouding tot de beroepskrachten?

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 66 van 91

9. Hoe is het contact tussen de ouders en de beroepskracht?

10. Zijn er bijzonderheden over het gezin te melden? Indien mogelijk ook de bron vermelden.

11. Is er de laatste tijd iets in het gedrag of in de situatie van het kind veranderd?

12. Wat is er bij u bekend over eventuele broertjes en zusjes?

13. Wat zijn volgens u de problemen?

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 67 van 91

Bijlage 5 Gesprekspunten overleggroep

Wanneer de vragenlijst reden geeft tot ongerustheid, kunnen de onderstaande punten in de gespreksgroep besproken worden.

Algemene gegevens:

Jongen/meisje
 Leeftijd in jaar en maanden
 Aantal dagen/dagdelen op het kindercentrum
 Op het kindercentrum sinds
 Aantal en leeftijd broertjes en zusjes
 Informatie bij aanmelding

Gegevens over de ontwikkeling

Hoe is de motorische ontwikkeling?
 Hoe is de verstandelijke ontwikkeling?
 Hoe is de sociaal-emotionele ontwikkeling?

Algemene gegevens over het kindercentrum:

Grootte van de groep
 Verdeling naar leeftijd
 Aantal pedagogisch medewerkers

Algemene informatie over het gedrag van het kind

Hoe verloopt het contact met de leiding?
 Hoe verloopt het contact met andere kinderen?
 Welke positie neemt het kind in de groep in?
 Hoe verloopt het halen/brengen?
 Denkt u/ weet u of het kind het naar zijn zin heeft?
 Wat doet het kind graag, waar speelt het kind mee?
 Zijn er observatieverslagen uit het verleden?

Specifieke informatie over het opvallende gedrag van het kind op het kindercentrum

Welk gedrag neemt u waar? Beschrijf dit gedrag.
 Hoe lang doet dit gedrag zich al voor?
 Weet u een concrete aanleiding die eraan vooraf ging? Waar gebeurde dit?
 Hoe vaak komt dit gedrag voor? Elke keer wanneer het kind aanwezig is? Meerdere keren op een dagdeel? Af en toe? Hoe vaak precies?
 Op welke momenten en/of in welke situaties komt het gedrag voor?
 Hoe heeft u tot nu toe gereageerd op het opvallende gedrag? Wat was het effect?

Gegevens over de woon/thuissituatie

Herkennen de ouders het hierboven beschreven gedrag?
 Vertoont het kind dit gedrag ook thuis? Zo ja, hoe vaak?

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 68 van 91

Vertoont het kind het gedrag ook in andere situaties? Zo ja, welke?

Hoe gaan de verzorgers om met dit gedrag?

Wat is het effect van de manier waarop verzorgers met het gedrag omgaan?

Hoe is de relatie van het kind met de andere gezinsleden?

Factoren kind, verzorgers, kinderdagverblijf, BSO

Zet de factoren op een rijtje die van invloed kunnen zijn op het gedrag vanuit het kind, het gezin en het kindercentrum.

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 69 van 91

Bijlage 6 Aandachtspunten voor een gesprek met verzorger(s)

Het doel van een gesprek is om de zorgen over datgene is waargenomen bij het kind, aan gedrag of concrete lichamelijke verschijnselen, met de verzorger(s) te delen.

Houd de volgende uitgangspunten in de gaten:

- Bespreek wat je waarneemt bij het kind, bespreek niet je vermoedens.
- Ga er van uit dat verzorger(s) het beste voor hun kinderen willen en dat is ook wat jij wilt: daar zit jullie gemeenschappelijke noemer.

Je hoeft geen schuldvraag aan de orde te stellen; je doet een beroep op de zorg van verzorger(s) voor hun kind. Omdat de verzorger(s) hun kind een aantal dagen per week aan jou toevertrouwen, ben jij een belangrijk persoon voor het kind en de verzorger(s). Het is dus logisch om de zorgen over het kind te delen. Dit delen van zorgen is een proces en vraagt om een procesmatige aanpak.

Stappen in een procesmatige aanpak

1. Afwegingen vóór het gesprek:

- Voer je het gesprek met de verzorger(s) alleen of samen (dit laatste heeft de voorkeur) met een vertrouwenspersoon/leidinggevende /directielid?
- Nodig je beide verzorgers expliciet samen uit, leg je deze keuze voor aan één verzorger, of laat je dit aan de verzorgers over?

2. Spreek de zorg om het kind uit:

Ik heb je kind nu (aantal) keer/maanden gezien/in de groep. Ik maak me zorgen over een aantal dingen die ik graag met jou/jullie zou willen bespreken. Is dit goed?

3. Bespreek een voor een de signalen aan de hand van onderstaande punten:

- Beschrijf het signaal in concrete lichamelijke verschijnselen of waarneembaar gedrag: 'Het is mij opgevallen dat jullie kind 's morgens vaak komt met hele volle vieze luiers en ook luierslag heeft die maar niet over lijkt te gaan; Jullie kind speelt in de poppenhoek vaak seksuele handelingen na met de poppen en hij/zij doet dit als volgt...' En dan vul je concrete waarnemingen in.
- Vraag of dit signaal herkend wordt: Is jullie dit wel eens opgevallen? Gebeurt dit thuis ook wel eens? Hoe lang is dit al zo? In welke situaties gebeurt dit?'
- Vraag of ouders een idee hebben waar dit vandaan komt: Hebben jullie enig idee waar dit vandaan komt? Wat vinden jullie ervan?
- Spreek (indien nodig) je zorg uit over dit signaal: 'Ik maak me er toch zorgen over dat jullie kind dit doet/heeft.'

4. De verzorger(s) delen de zorg

5. De verzorger(s) nemen de zorg over

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 70 van 91

Aandachtspunten:

- Gebruik niet het woord signaal, maar beschrijf concrete lichamelijke verschijnselen of waarneembaar gedrag.
- Leg de nadruk op het delen van zorg, niet op het beschuldigen/verdenken van de verzorger(s).

Zorgen delen

Je kunt zorgen niet delen met de verzorger(s) wanneer het niet de zorgen van beide partijen zijn. Het kan geruime tijd in beslag nemen om zover te komen. Wanneer de verzorger(s) datgene wat je hebt waargenomen absoluut (nog) niet kunnen waarnemen is het van het grootste belang om bij dit onderdeel stil te blijven staan en niet de volgende stap van het gesprek in te gaan.

Je kunt verzorger(s) in zo'n geval bijvoorbeeld vragen om het kind eens een tijdje te observeren en op te letten of ze dan toch het gedrag waarnemen dat jij als pedagogisch medewerker genoemd hebt. In een volgende afspraak kunnen jullie het er dan weer over hebben. Een andere mogelijkheid is te vragen of de verzorger(s) een ochtendje in de groep wil(len) komen kijken. Je kunt dan meteen aanwijzen welk gedrag je bedoelt. Neem hier de tijd voor. Want zolang verzorger(s) de signalen die jij met ze besproken hebt niet waarnemen is delen van de zorg niet aan de orde.

Emoties

In deze stap kunnen emoties een grote rol spelen. De verzorger(s) kunnen bijvoorbeeld boos worden, zich tekort voelen schieten en zich hier schuldig over voelen of zich schamen over het door jou beschreven gedrag van hun kind. Bijvoorbeeld wanneer je masturbatiegedrag in de groep of seksueel gedrag in de poppenhoek hebt beschreven.

Verzorger(s) kunnen door hun emoties op heel verschillende manieren reageren. Daarom is het altijd verstandig om expliciet naar de reactie van de verzorger(s) te vragen. Bijvoorbeeld: 'Ik zie dat ik jullie ermee overrompel. Ik kan me voorstellen dat het moeilijk voor jullie is dat ik hier nu mee gekomen ben. Hoe ligt dit voor jullie?'

De verzorger(s) kunnen ook boos worden. Een manier om met boosheid of agressie om te gaan, is onder woorden te brengen wat je waarneemt en je eigen angst hiervoor (jezelf klein maken). 'Ik zie dat jullie boos zijn en ik vind dat moeilijk, het maakt mij onzeker.'

Wanneer je als pedagogisch medewerker persoonlijk geraakt bent door wat je gezien of gehoord hebt van het kind is het goed dit onder woorden te brengen. Zolang de emoties de overhand hebben, is er geen gelegenheid om de verzorger(s) concrete, zakelijke informatie te geven. Laat staan naar een volgende stap te gaan. Pas wanneer de emoties een plaats hebben gekregen, is er gelegenheid om de verzorger(s) concrete, zakelijke informatie te geven.

Verduidelijking vragen

Bij iedere stap is het van belang te vragen wat de verzorger(s) ervan vinden en of zij het genoemde herkennen. Vraag ook door als iets niet helemaal duidelijk is. 'Wat bedoel je daar precies mee? Begrijp ik goed dat je zegt dat...'

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 71 van 91

Er kunnen dus meerdere gesprekken nodig zijn voordat je als pedagogisch medewerker op één lijn zit met de verzorger(s) wat betreft het waarnemen van de door jou gesignaleerde verschijnselen en gedragingen van hun kind.

Het delen van de zorg en het overnemen van de zorg zijn dan de volgende stappen die de verzorger(s) moeten maken. Het is van groot belang om het waargenomen ook dan nog over langere tijd te volgen en bij te houden in een logboek. Hierin kun je ook de afspraken met de verzorger(s) bijhouden. De praktijk leert dat wanneer je deze stap eenmaal bereikt hebt, de verzorger(s) een belangrijke steun zijn in het verder zoeken naar een mogelijke oorzaak van het zorgwekkende gedrag van hun kind. Verzorger(s) kunnen dan meestal heel goed meedenken over de verdere hulp die zij denken nodig te hebben.

Bron: Mw. J. vd. Berg, jeugdarts bij de afdeling jeugdgezondheidszorg, dienst OCW, gemeente Den Haag

Verder lezen:

- Seksualiteit en (vermoedens van) seksueel misbruik in gesprekken met ouders; Han Spanjaard en Heleen Woelinga, 1993
- Persoonlijke mededelingen; Ymke Gorter

Bijlage 7 Enkele aandachtspunten in het contact met allochtone gezinnen

Vraag aan mensen wat hun gewoonten zijn. Niet alle allochtone gezinnen zijn hetzelfde.

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 72 van 91

Let er bij een eventueel huisbezoek op of bewoners hun schoenen aan hebben of dat de schoenen bij de voordeur staan. In Islamitische gezinnen kan het de gewoonte zijn om of op blote voeten of op sloffen in huis te lopen. Dit geldt dan ook voor gasten.

De echtgenoot en bij zijn afwezigheid de oudste zoon, is degene die de contacten naar de buitenwereld onderhoudt. Het is belangrijk om hem bij alles te betrekken.

Gastvrijheid is een groot goed. Er moet eerst iets gegeten of gedronken worden en een inleidend gesprek gevoerd worden voordat de reden van het huisbezoek ter sprake wordt gebracht. Probeer niet direct ter zake te komen. Dit wordt als ongeleefd ervaren.

Het verwoorden van de feiten in beelden en voorbeelden werkt vaak beter dan concreet zeggen waar het op staat.

Houd rekening met de familie-eer.

Er wordt veel waarde gehecht aan hiërarchische structuren binnen het gezin, de verdere familie en de samenleving. Probeer afspraken met iemand te maken die hoog op de ladder staat.

Het is eenvoudiger een probleem met behulp van de familie op te lossen dan met die van buitenstaanders. Het betrekken van bijvoorbeeld een oom bij een probleem is in veel gevallen acceptabeler dan het inschakelen van een Nederlandse instantie. Als je dreigt vast te lopen vraag naar dergelijke familiecontacten.

In veel allochtone gezinnen is het ongeleefd om tegen een autoriteit (leerkracht, arts, et cetera) nee te zeggen. Dat wil zeggen, dat niet altijd uitgevoerd wordt wat afgesproken is.

Kijk niet vreemd op als bij een huisbezoek een hele familie aanwezig is. Wil je bijvoorbeeld met een ouder apart praten, zonder kinderen of familie, nodig hem/haar dan uit op een neutrale plek. Veel vrouwen mogen niet alleen met een vreemde man zijn. Zorg in dat geval voor de aanwezigheid van een vrouwelijke collega.

Emotionele problemen worden vaak benoemd in termen van lichamelijke klachten, angst kan bijvoorbeeld hoofdpijn genoemd worden. Het consult bij de huisarts lost het probleem niet op. Mensen zijn letterlijk ziek van angst.

Naast de reguliere gezondheidszorg worden vaak genezers uit het land van herkomst geconsulteerd, omdat men bijvoorbeeld denkt dat de betreffende persoon bezeten is. Dergelijke rituelen zijn voor betrokkenen vaak van grote emotionele betekenis.

Als vrouw is het best mogelijk om met een Turkse of Marokkaanse vrouw alleen te praten, zeker wanneer je aangeeft dat het gaat om 'vrouwenzaken'. 'Vrouwenzaken' kunnen gaan over onderwerpen als menstruatie, kinderen krijgen en dergelijke. Het is dan vrij legitiem de man te

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 73 van 91

vragen niet bij het gesprek aanwezig te zijn. Dit biedt gelegenheid om vertrouwelijk met een moeder te praten.

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 74 van 91

Bijlage 8 Aandachtspunten tijdens een gesprek met een jong kind

Een gesprek met het kind kan mogelijk extra informatie bieden over de situatie waarin het kind zich bevindt. Vanaf ongeveer 2 jaar is het mogelijk een gesprek(je) te voeren met het kind. Houd tijdens dit gesprek rekening met de leeftijd en ontwikkelingsstap van het kind.

Het is niet de bedoeling dat het kind ondervraagd wordt. Een gesprek met het kind heeft aanvullende informatie dan wel steunend contact tot doel, en mag niet in de plaats van het contact met de ouders komen. Ter voorbereiding van zo'n gesprek kun je overleggen met de leidinggevende en eventueel de pedagoog.

Naast het contact met het kind is het zeer belangrijk om met een open houding het contact met ouders aan te gaan.

Tips voor het gesprek:

- Voer het gesprek met een open houding.
- Sluit aan bij waar het kind op dat moment mee bezig is, bijvoorbeeld spel, een tekening of knutselen.
- Ga op dezelfde ooghoogte zitten als het kind en kies een rustig moment uit.
- Steun het kind en stel het op zijn gemak.
- Gebruik korte zinnen.
- Vraag belangstellend en betrokken, maar vul het verhaal niet in voor het kind.
- Begin met open vragen (Wat is er gebeurd? Wanneer is het gebeurd? Waar heb je pijn? Wie heeft dat gedaan?) en wissel deze af met gesloten vragen (Ben je gevallen? Heb je pijn? Ging je huilen? Vond je dat leuk of niet leuk?).
- Vraag niet verder, wanneer het kind niets wil of kan vertellen.
- Houd het tempo van het kind aan, niet alles hoeft in één gesprek.
- Laat het kind niet merken dat je van het verhaal schrikt.
- Val de ouders (of andere belangrijke personen voor het kind) niet af, in verband met loyaliteitsgevoelens.
- Geef aan dat je niet geheim kan houden wat het kind vertelt. Leg uit dat u met anderen gaat kijken hoe u het kind het beste kan helpen. Leg het kind uit dat u het op de hoogte houdt van elke stap die u neemt. Het kind moet nooit zelf de verantwoordelijkheid krijgen in de keuze van de te nemen stappen.
- Vertel het kind dat het heel knap is dat hij/zij het allemaal zo goed kan vertellen.
- Let tijdens het gesprek goed op de non-verbale signalen van het kind.
- Stop het gesprek wanneer de aandacht bij het kind weg is.

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 75 van 91

Bijlage 9 Aandachtspunten voor een gesprek met een kind

Bij een vermoeden van kindermishandeling kan de pedagogisch medewerker met het kind praten om na te gaan of haar zorgen terecht zijn. Het kan ook voorkomen dat een kind zelf de pedagogisch medewerker in vertrouwen neemt. Pedagogisch medewerkers zien vaak erg op tegen dergelijke gesprekken omdat ze het moeilijk vinden hun houding te bepalen tegenover het kind. Het oefenen van gespreksvaardigheden kan meer zelfvertrouwen geven bij het voeren van dit soort gesprekken. Daarom is het belangrijk dat pedagogisch medewerkers zich bewust zijn van een aantal voorwaarden die bij het voeren van een gesprek met een mishandeld kind van belang zijn. Ook hier kan ter voorbereiding overleg gevoerd worden met de leidinggevende of pedagoog van de instelling.

In de eerste plaats kan een pedagogisch medewerker beter niet op voorhand geheimhouding toezeggen aan een kind. Veel kinderen willen in eerste instantie alleen iets vertellen als er beloofd wordt om het tegen niemand anders te zeggen. Als deze belofte gegeven wordt, komt de pedagogisch medewerker voor een groot dilemma te staan als het kind zou vertellen dat het mishandeld wordt: zij moet dan of het vertrouwen van het kind schenden of medeplichtig worden aan het in stand houden van een schadelijke situatie. De Pedagogisch medewerker die een kind geheimhouding belooft uit angst dat het kind anders blijft zwijgen, moet zich wel bewust zijn van de consequenties van deze belofte.

Als een pedagogisch medewerker geen geheimhouding wil toezeggen kan zij het kind wel beloven dat zij geen stappen zal ondernemen zonder dit van tevoren aan het kind te vertellen.

Een tweede belangrijk punt is dat de pedagogisch medewerker zich bewust moet zijn van de sterke loyaliteitsgevoelens van een kind ten opzichte van zijn ouders. Val nooit de ouders af tegenover het kind, al hebben ze nog zulke afschuwelijke dingen gedaan. Het kind zal geen vertrouwen meer hebben in iemand die zijn ouders veroordeelt.

Voorwaarden voor een goed contact tijdens een gesprek met een kind:

1. Echtheid

Dit betekent dat de pedagogisch medewerker zichzelf is in de relatie met het kind. Zij doet zich niet anders voor dan hij is. Dit betekent niet dat de pedagogisch medewerker elke emotie die zij ervaart eruit gooit. Het betekent wel dat zij zich bewust is van haar eigen gevoelens en die niet ontkent of tracht te verdringen. Er moet overeenstemming zijn tussen dat wat zij ervaart en voelt en dat wat zij zegt en doet.

Een professionele houding vereist oprechte belangstelling, een sfeer van veiligheid en het vermogen een goede ontvanger te zijn, dat wil zeggen op kunnen merken wat de gevoelens van het kind zijn en daarbij aan kunnen sluiten.

Een dergelijke houding vormt een basis voor vertrouwen. Kinderen voelen heel goed aan wanneer iemand echt is of een façade ophoudt of doet alsof.

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 76 van 91

2. Empathie

Empathie is het vermogen van de pedagogisch medewerker zich in te leven in de gevoelens van het kind. Empathie is het begrijpen van de ervaringen en gevoelens van het kind in hun betekenis voor dat kind.

Het is belangrijk dat de pedagogisch medewerker de gevoelens van het kind niet slechts aanhoort maar door woorden of op een niet verbale wijze aangeeft de beleving van het kind van binnen uit te verstaan.

3. Acceptatie

Acceptatie houdt in dat de pedagogisch medewerker het kind accepteert zoals hij is. Het wil niet zeggen dat de pedagogisch medewerker het eens moet zijn met de gedachten of gevoelens van het kind maar wel dat zij deze accepteert zonder verder te veroordelen.

Tijdens het gesprek met een kind is het ook van belang dat een pedagogisch medewerker in staat is om actief te luisteren. Actief luisteren betekent luisteren naar zowel de verbale als de non-verbale boodschappen van het kind. Het betekent ook 'tussen de regels door' luisteren naar de boodschappen die doorklinken in de stembuiging van het kind, aarzeling, stiltes etc.

Actief luisteren houdt in dat de pedagogisch medewerker zich voortdurend afvraagt 'Welke boodschap wil dit kind overbrengen? Wat zegt hij over zijn ervaringen, gedragingen, gevoelens? Door actief te luisteren kan het de pedagogisch medewerker duidelijk worden wat er aan de hand is met het kind en kan zij zicht krijgen op de emoties die het kind daarbij ervaart. De pedagogisch medewerker moet hierbij proberen om de gevoelens van het kind met eigen woorden samen te vatten.

Bij deze manier van luisteren krijgt de pedagogisch medewerker niet alleen de meeste informatie maar geeft zij het kind ook het gevoel serieus genomen en geaccepteerd te worden. Bovendien kan de pedagogisch medewerker bij actief luisteren controleren of zij het kind goed heeft begrepen en zijn emoties goed heeft aangevoeld.

Enkele ezelsbruggetjes bij het actief luisteren:

- 'Je bedoelt...?'
- 'Je probeert me duidelijk te maken dat....?'
- 'Je voelt je...?'
- 'Je hebt het gevoel dat...?'
- 'Je zou het liefst willen dat...?'
- 'Je hebt de indruk dat...?'

Algemene regels bij actief luisteren:

- Begin met 'Je...'
- Gebruik een vragende toon.

Kijk uit voor communicatiestops. Dit zijn opmerkingen, reacties etc. die werkelijke communicatie in de weg staan. Vaak worden ze onbewust gebruikt, bijvoorbeeld als iemand bang is om iets onaangenaams te horen of als het gesprek een wending dreigt te nemen die als emotioneel bedreigend wordt ervaren.

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 77 van 91

Communicatiestops zijn:

- veroordelen
- ridiculiseren
- preken
- afleiden
- met het verhaal op de loop gaan
- waarschuwen
- sussen/geruststellen
- niet serieus nemen
- vragen stellen (die niet van belang zijn)
- bevelen
- beredeneren
- oplossingen aandragen.

De meeste mensen hebben één of meer favoriete ‘stops’. Het is van belang om je bewust te worden welke van deze stops je geneigd bent om te gebruiken omdat het een werkelijk gesprek in de weg kan staan.

De volgende punten zijn van belang om tijdens het gesprek met het kind, dat vertelt over een mishandelingssituatie, voor ogen te houden:

- Geloof het kind en trek diens verhaal niet in twijfel. Onderschat of bagatelliseer de ernst van de situatie niet.
- Spreek waardering uit voor het feit dat het kind de moed heeft om z'n verhaal te vertellen.
- Haast het gesprek niet, laat het kind in eigen tempo vertellen.
- Stel geen ‘waarom’ vragen (het kind snapt immers zelf ook niet waarom hem dit overkomt)
- Stel geen suggestieve vragen. Laat het kind zoveel mogelijk zelf benoemen wat er gebeurd is.
- Pas je aan bij het woordgebruik van het kind. Vraag om verduidelijking als je het niet goed begrijpt.
- Vertel het kind dat het niet zijn schuld is dat dit is gebeurd en evenmin zijn verantwoordelijkheid.
- Vertel het kind dat het niet de enige is die zoiets overkomt en dat hulp mogelijk is.
- Dring niet aan als het kind je vragen ontwijkt maar hou de deur voor het contact wel open.

(Bron: Cursus voor leerkrachten in het basisonderwijs. Interne uitgave VKM, augustus 1994.)

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 78 van 91

Bijlage 10 Omgaan met privacy

Tijdens het uitvoeren van de stappen in het protocol, is het belangrijk dat er zorgvuldig gehandeld wordt. Er is immers sprake van persoonlijk informatie over kinderen en gezinnen (zie ook de privacyrichtlijnen van de eigen instelling).

De wet op de Jeugdzorg (2005) geeft de gedragslijnen aan over het inzagerecht.

Een ouder en/of wettelijk vertegenwoordiger (bijvoorbeeld een voogd) heeft het recht om het dossier van zijn/haar kind in te zien. Kinderen tussen de 12 en 16 jaar hebben gedeeltelijk recht op inzage en vanaf 16 jaar heeft een jongere recht op inzage. Inzage kan worden geweigerd wanneer het belang van het kind, de melder en/of informant wordt geschaad.

Belangrijke tips bij het omgaan met privacy

- Betrek bij een overleg niet teveel mensen.
- Zorg dat informatie over kinderen en gezinnen altijd binnenshuis blijft. Emoties kunnen de privacy in gevaar brengen. Soms willen pedagogisch medewerkers hun collega-pedagogisch medewerkers als uitlaadklep gebruiken. Dit is begrijpelijk, maar qua privacy niet de juiste manier om met de situatie om te gaan. Betrek daarom alleen personen die in het stappenplan genoemd worden.
- Contact met andere instellingen kan alleen na toestemming van de ouder of wettelijk vertegenwoordiger. Contact met andere instellingen zonder toestemming kan alleen anoniem. Het gezin of kind mag dan niet bekend worden gemaakt.
- Een uitzondering hierop is het contact met het AMK. Dit kan zonder toestemming van ouders of wettelijke vertegenwoordiger.
- Wees zorgvuldig met schriftelijke informatie. Verzorger(s) hebben recht op inzage in verslagen, formulieren en observatieverslagen. Alleen als het anonieme werkaantekeningen zijn, hebben ouders geen inzagerecht. (Anonieme werkaantekeningen kunnen meer subjectieve informatie bevatten welke besproken zijn in bijv. een teamoverleg. Deze informatie wordt apart van het kinddossier bewaard door het clustermanager of aandachtfunctionaris in een afgesloten kast en is als zodanig niet bestemd voor openbaarheid.)
- Schrijf daarom alsof de verzorger(s) over je schouder meekijken. Beschrijf waarneembaar gedrag en wees voorzichtig met interpretaties.
- Als de verzorger(s) een verslag willen inzien, kun je voorstellen om het samen met hen te lezen. Erover te praten en waar nodig toe te lichten. Daarna kan een kopie worden meegegeven. Een andere mogelijkheid is om de belangrijkste punten uit het verslag en afspraken tijdens het gesprek op papier te zetten en aan de verzorger(s) te geven. Dit vormt tegelijk een leidraad voor eventuele volgende gesprekken met de verzorger(s).
- Schriftelijke informatie moet goed worden opgeborgen in een afsluitbare kast.
- Informatie die niet (meer) relevant is moet worden vernietigd of aan ouders worden meegegeven.
- Schriftelijke informatie mag niet zonder toestemming van ouders of wettelijke vertegenwoordiger aan derden worden verstuurd. Eén uitzondering hierop vormt het AMK.

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 79 van 91

- Schriftelijke informatie die de instelling van derden ontvangt, moet ook met toestemming van de ouders of wettelijke vertegenwoordiger zijn verstuurd. Als dit niet zo is, is het verstandig de informatie terug te sturen.

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 80 van 91

Bijlage 11. Omgaan met de media

Als binnen Brood & Spelen een incident plaatsvindt, is er een kans dat de media er lucht van krijgt. Overweeg van te voren goed wat de media moet weten. De directie zal de media te woord staan.

Het kan ook nodig zijn dat er bij een vermissing van een kind de media nodig is om een groter publiek in te lichten.

- Bespreek met de politie welke informatie je wel of niet moet verstrekken.
- Zorg voor goed beeldmateriaal (foto of video) van de vermiste. Vaak krijg je het beeldmateriaal niet meer terug van de media.
- Bereid goed voor wat je wel en niet wilt vertellen.

Enkele aandachtspunten bij het omgaan met de pers:

Denk na over de keuze van een passieve of actieve opstelling. Door zelf de pers te informeren wordt wellicht erger voorkomen en wordt de regie min of meer in eigen hand gehouden.

- Ten allen tijde onderhoud de directie het contact met de pers. Bij afwezigheid de daaropvolgende leidinggevende.
- Denk goed na over de boodschap: wat willen we wel/niet vertellen en hoe formuleren we dat kort en concreet?
- Selecteer: wie staan we wel te woord en wie niet?
- Noteer voorwaarden: bijv. vragen vooraf op papier, afspraken over inzien tekst voor publicatie.
- Wanneer wordt de pers ingelicht? In ieder geval niet voordat personeel, ouders en kinderen goed zijn ingelicht.
- Wat is ons belang en van (direct) betrokkenen om in te gaan op vragen van de pers? Wat is wenselijk, wat is nodig?
- Betrach openheid binnen grenzen: vertel de waarheid, tot de feitelijke kern beperkt. Noem geen namen, bewandel geen zijpaden.
- Zorg voor een adempauze: niet direct in bijvoorbeeld een live uitzending, vragen vooraf inzien, terug (laten) bellen, afspraak later op de dag.
- Doe de contacten met de pers nooit alleen: de boodschap samen met anderen voorbereiden, iemand meenemen of mee laten luisteren, samen evalueren.

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 81 van 91

Bijlage 12 Sociale kaart

Landelijke telefoonnummers:

Veilig Thuis	0800-2000
Landelijk Bureau Slachtofferhulp	030-2340116
Vertrouwens inspecteur Onderwijs	0900-1113111

Regio:

Centrum Jeugd en Gezin/Ouder en kindteam	zelf opzoeken
Eventueel de huisarts	

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 82 van 91

Bijlage 13 Invulblad sociale kaart

Controleer regelmatig of de gegevens van de sociale kaart kloppen. Vul veranderde gegevens in op deze extra invulbladen. Hierop is ook ruimte voor het invullen van gegevens van relevante instellingen die nog niet zijn genoemd. Het is handig om een leeg invulblad achter de hand te houden voor extra kopieën.

Instelling:

Adres:

Telefoonnummer/fax:

E-mail:

Contactpersoon: Tel.:

De instelling biedt: advies / consult / melding / hulpverlening/ ondersteuning / voorlichting

Beschrijving werkwijze instelling:

.....

Instelling:

Adres:

Telefoonnummer/fax:

E-mail:

Contactpersoon: Tel.:

De instelling biedt: advies / consult / melding / hulpverlening/ ondersteuning / voorlichting

Beschrijving werkwijze instelling:

.....

Instelling:

Adres:

Telefoonnummer/fax:

E-mail:

Contactpersoon: Tel.:

De instelling biedt: advies / consult / melding / hulpverlening/ ondersteuning / voorlichting

Beschrijving werkwijze instelling:

.....

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 83 van 91

Bijlage 14 Adressen en websites algemeen

Veilig Thuis (Advies- en Meldpunt Kindermishandeling en Huiselijk Geweld)

0800-2000

www.vooreenveiligthuis.nl

Brancheorganisatie Kinderopvang

www.kinderopvang.nl

BOinK, Belangenvereniging van Ouders in de Kinderopvang

www.boink.info

Bureau Jeugdzorg (BJZ)

www.bureaujeugdzorg.info

Centrum voor Jeugd en Gezin

www.cjg.nl / www.samenwerkenvoordejeugd.nl

GGD Nederland

www.ggd.nl

GGZ (volwassen en jeugd)

www.ggz nederland.nl

Inspectie kinderopvang

www.inspectie-kinderopvang.ggd.nl

JSO expertisecentrum voor jeugd, samenleving en opvoeding

0182 - 547888

Voorlichting, training, lezing, workshops, ontwikkeling van protocollen, onderhouden van netwerken, lesmateriaal weerbaarheid.

Preventieteam kindermishandeling

Regio Haaglanden: 070-3029845

Regio Zuid-Holland Zuid: 078-6391903

Regio Midden Holland en Zuid-Holland Noord: 0182-547888

www.jso.nl

Politie (ook sociale jeugd- en zedenzaken)

0900 - 8844 (geen spoed) / 112 (spoed)

www.politie.nl

Raad voor de Kinderbescherming

www.rvdk.nl

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 84 van 91

Zorgadviesteam, landelijk steunpunt (ZAT)

www.zat.nl

Voor informatie over kindermishandeling kan je terecht bij:

Informatie over de meldcode (via rijksoverheid)

www.meldcode.nl

Informatie over de Verwijsindex Risicjongeren

www.verwijsindex.nl

Informatie over de aanpak kindermishandeling

www.aanpakkindermishandeling.nl

Informatie over huiselijk geweld

www.huiselijkgeweld.nl

Informatie over Seksueel Geweld

www.seksueelmisdrijf.nl

Informatie over meisjesbesnijdenis

www.meisjesbesnijdenis.nl

Informatie over het Vlaggensysteem (seksueel grensoverschrijdend gedrag van kinderen)

www.movisie.nl

Informatie over het Eergelateerd Geweld

www.rijksoverheid.nl

Kijk voor informatie over het internationale Verdrag voor de Rechten van het Kind:

www.kinderrechten.nl

Relevante web sites

www.nizwjeugd.nl

www.kindertelefoon.nl

www.seksueelkindermisbruik.nl

www.seksueelgeweld.nl

www.huiselijkgeweld.nl

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 85 van 91

Bijlage 15 Boeken over kindermishandeling

Achtergrondinformatie

Adriaenssens, P.

Mijn kind is bang (en ik ook). Opvoeden tot weerbaarheid - Tielt, Lannoo nv, , 1998, ISBN 90-209-3120-2

Baartman, H.

Opvoeden kan zeer doen. Over oorzaken van kindermishandeling, hulpverlening en preventie - Utrecht, SWP, 1996, 256 blz., ISBN 90-6665-218-7

Boek over de oorzaken van lichamelijke mishandeling en verwaarlozing. Met aandacht voor de hulpverleningspraktijk en primaire preventie. In dit verband worden de risicofactoren besproken.

Baeten, P., Geurts, E.

In de schaduw van het geweld. Kinderen die getuige zijn van geweld tussen hun ouders. NIZW 2002, Utrecht. ISBN 90-5050-936-3

Dit boek brengt de kinderen in beeld die getuige zijn van geweld tussen hun ouders. Het belicht de achtergrond en de aard van de problematiek en beschrijft, wat het voor kinderen betekent getuige te zijn van geweld. Er worden handreikingen gedaan voor het signaleren van deze kinderen en adviezen gegeven voor de hulpverlening.

Doef, S. van der

Kleine mensen grote gevoelens. Kinderen en hun seksualiteit - Amsterdam, De Brink, Ploegsma bv, 1994, ISBN 90-216-7161-1

Hondsmerk, R., E. Kok

Een geheim teveel..... - ISBN 90-6067-636-X

Imbens, Al., I. Jonker

Godsdienst en incest - Amersfoort, An Dekker, 1991, 269 blz., ISBN 90-5017-094-8

Aan de hand van interviews wordt ingegaan op incest binnen godsdienstige milieus en de samenhang met de geloofsbeleving. Tevens aandacht voor de begeleiding van vrouwen en kinderen als slachtoffer.

Killen, K.

Het mishandelde kind. Kindermishandeling en een tekort aan zorg - Rotterdam, Ad Donker, 1999, 403 blz., ISBN 90-6100-461-6

Rensen, B.

Kindermishandeling: voor het leven beschadigd - Utrecht, Bruna, 1990, 192 blz., ISBN 90-229-7928-8

Aandacht voor de vormen, achtergronden, gevolgen, signalering, diagnostiek, behandeling en preventie van kindermishandeling. Voorbeelden uit de praktijk van de auteur (jeugdarts) verduidelijken het geheel.

	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 86 van 91

Strik, W., M. Borghorst
Boos, bang, blij - ISBN 90-609-2902-0

Wolzak, A.
Kindermishandeling - signaleren en handelen - Utrecht, NIZW Uitgeverij,
 ISBN 90-5050-797-2

Ervaringsverhalen en romans

Lichtenburcht, C. van, K. de Klein
Sporen op de ziel. Mannen en vrouwen over de verwerking van hun incestverleden - Amsterdam, Anthos, 1997, 279 blz., ISBN 90-414-0219-5
 Achttien incestslachtoffers vertellen over hun ervaringen, de invloed die het misbruik op hun leven heeft gehad en de, mede dankzij therapeutische hulp, geslaagde verwerking van deze ervaringen.

Liebeek-Hoving, I.
Céleste's kleine oorlog - Utrecht, Kwadraat, 1996, 96 blz., ISBN 90-6481-262-4
 Roman over Céleste die als kind geestelijk mishandeld is door haar stiefvader en zijn zoon. Als ze achttien is, vlucht ze het huis uit. Met hulp van haar zusje, een hospita en haar vriendinnen overwint ze de gebeurtenissen uit haar jeugd.

Mitgutsch, A.
Het land van de geslagen kinderen - Amsterdam, Van Gennep, 1988, 222 blz. ISBN 90-6012-625-4
 Roman waarin een moeder terugblijkt op haar jeugd en de kindertijd van háár moeder, die net als zijzelf werd mishandeld. Zij nam zich voor haar dochter beter op te voeden. De erfenis van haar moeder bleek echter sterker dan zijzelf.

Rubin, L.
Het onverwoestbare kind - Amsterdam, Ambo, 1997, 239 blz., ISBN 90-263-1484-1
 De auteur laat aan de hand van acht levensverhalen van in hun jeugd mishandelde volwassenen zien dat het ondanks een verwoestende kindertijd mogelijk is als een gelukkig mens in het leven te staan.

Slee, C.
Moederkruid - Amsterdam, Prometheus, 2001, 202 blz., ISBN 90-446-0008-7

Boeken voor kinderen

Botte, M.F., P. Lemaitre
Kaatje Cactusbloem en haar egel: wij mij aanraakt, krijgt een prik - Houten, Van Reemst Uitgeverij, 1996, ISBN 90-410-9028-2
 Aan de hand van grappige tekeningen bespreekt Kaatje situaties waarin kinderen (seksueel) bedreigd worden. Kaatje vindt elke keer een oplossing voor de problemen. Het boekje is geschreven om kinderen weerbaar te maken, maar suggereert daardoor wellicht ook een schijnveiligheid.

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 87 van 91

Delfos, M.

Sanne - Westbroek, Harlekijn Uitgeverij, 1993, 35 blz., ISBN 90-6386-106-0

Therapeutisch voorleesverhaal. Sanne wordt mishandeld door haar moeder. Ze verzint allerlei vriendjes en vriendinnetjes die haar helpen en troosten. Ze denkt dat ze het altijd fout doet.

Vanaf 4 jaar.

Delfos, M.

Blijf van me af! - Westbroek, Harlekijn, 1995, 31 blz., ISBN 90-638-6115-X

Therapeutisch voorleesverhaal. Er is een versie voor meisjes en een voor jongens. De hoofdpersoon wordt seksueel misbruikt door een stiefvader. De schoolarts bemerkt bij onderzoek iets.

Van 8 tot 12 jaar.

Doef, S. van der

Ben jij ook op mij? - ISBN 90-216-1498-7

Ik vind jou lief - ISBN 90-216-1150-3

Vanaf 6 jaar

Dorrestijn, H.

Brandnetels en andere verhalen over kindermishandeling - Amsterdam, Bert Bakker, 1995, 98 blz., ISBN 90-351-1449-3

Zijn jeugdervaringen motiveerden de auteur een boek te schrijven met verhalen en gedichten over kindermishandeling.

Vanaf 10 jaar.

Glansbeek, J.

Tante Pech en de pechvogeltjes - Amsterdam/Antwerpen, Piramide, 1994, 55 blz., ISBN 90-254-0741-2

Tante Pech, een oude uil, beschermt met haar vleugels en troostende woorden dieren die door hun ouders lelijk behandeld worden. Een symbolisch verhaal over wat je na mishandeling kunt doen.

Vanaf 8 jaar.

Grootel, L. van

Nina Regenboog - Haarlem, Holland, 1998, 126 blz., ISBN 90-2510-792-4

Hester komt erachter dat haar vriendin Nina een geheim verbergt waarover ze niet wil praten. Hester maakt zich zorgen. Uiteindelijk vindt ze uit waarom Nina zich anders gedraagt dan de andere kinderen: ze wordt thuis mishandeld.

Vanaf 12 jaar.

Hindman, J., T. Novak (ill.)

Een pakkend boek voor kleine en voor grote mensen - Groningen, Uitgeverij Reco Multi Media, 1998, ISBN 90-764-5701-8

Een zeer komisch geïllustreerd boek dat allerlei aspecten van seksualiteit beschrijft, waaronder seksueel misbruik. Het doel is vooral om de weerbaarheid van kinderen te vergroten. Het boek heeft

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 88 van 91

een mooi evenwicht gevonden tussen prettige en vervelende seksuele ervaringen en tussen humor en respect.

Boeken voor ouders

Adriaenssens, P.

Mijn kind is bang (en ik ook). Opvoeden tot weerbaarheid - Tielt, Lannoo nv, , 1998, ISBN 90-209-3120-2

Doef, S. van der

Kleine mensen grote gevoelens. Kinderen en hun seksualiteit - Amsterdam, De Brink, Ploegsma bv, 1994, ISBN 90-216-7161-1

Lamers-Winkelman, F.

Een werkboek voor ouders van seksueel misbruikte kinderen - Amsterdam, SWP, 20 blz., ISBN 90-6665-347-7

Marsten, S.

Geef uw kind zelfvertrouwen - ISBN 90-215-2563-1

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 89 van 91

Bijlage 16 Overeenkomst ter gebruik van de meldcode.

Aangeraden wordt dat de kinderopvangorganisatie deze overeenkomst invult en ondertekent. Hiermee verbinden de kinderopvangorganisatie en haar medewerkers zich tot het volgen van het stappenplan indien er signalen en zorgen zijn die kunnen duiden op kindermishandeling en/ of huiselijk geweld. Tussen de haakjes dient de naam van de kinderopvangorganisatie ingevuld te worden. Aangekruist kan worden wat van toepassing is binnen de kinderopvangorganisatie.

Het bevoegd gezag van **Brood & Spelen**

Overwegende:

- dat Brood & Spelen verantwoordelijk is voor een goede kwaliteit van de dienstverlening aan zijn kinderen en dat deze verantwoordelijkheid zeker ook aan de orde is in geval van dienstverlening aan kinderen die (vermoedelijk) te maken hebben met huiselijk geweld of kindermishandeling;
- dat Brood & Spelen een meldcode wenst vast te stellen, zodat de beroepskrachten die binnen Brood & Spelen werkzaam zijn weten welke stappen van hen worden verwacht bij signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling;
- dat Brood & Spelen in deze meldcode ook vastlegt op welke wijze zij de beroepskrachten bij deze stappen ondersteunt;
- dat van de beroepskrachten die werkzaam zijn bij Brood & Spelen op basis van deze verantwoordelijkheid wordt verwacht dat zij in alle contacten met kinderen attent zijn op signalen die kunnen duiden op huiselijk geweld of kindermishandeling en dat zij effectief reageren op deze signalen;
- dat onder huiselijk geweld wordt verstaan: (dreigen met) geweld, op enigerlei locatie, door iemand uit de huiselijke kring, waarbij onder geweld wordt verstaan: de fysieke, seksuele of psychische aantasting van de persoonlijke integriteit van het slachtoffer, daaronder ook begrepen ouderenmishandeling, eer-gerelateerd geweld en vrouwelijke genitale verminking (meisjesbesnijdenis);
- Tot de huiselijke kring van het slachtoffer behoren: (ex)partners, gezinsleden, familieleden en huisgenoten.
- dat onder kindermishandeling wordt verstaan: iedere vorm van een voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel, daaronder ook begrepen eer-gerelateerd geweld en vrouwelijke genitale verminking;

 Brood & Spelen	1.1.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	
	Datum: 20 juni 2016	Te wijzigingen: juni 2018
	Eigenaar: manager kinderopvang	Pagina 90 van 91

- dat onder beroepskracht in deze meldcode wordt verstaan: de beroepskracht die voor Brood & Spelen werkzaam is en die in dit verband aan kinderen van de kinderopvangorganisatie zorg, begeleiding, of een andere wijze van ondersteuning biedt;

In aanmerking nemende:

- de Wet Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling;
- de Wet maatschappelijke ondersteuning;
- de Wet op de jeugdzorg;
- de Wet bescherming persoonsgegevens;
- de Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen;
- Beleidsregels kwaliteit kinderopvang en peuterspeelzalen;
- Wet klachtrecht cliënten zorgsector;
- het privacyreglement van [naam kinderopvangorganisatie];

Stelt het volgende vast binnen de kinderopvangorganisatie:

- Route bij signalen huiselijk geweld en kindermishandeling;
- Route bij signalen van mishandeling door een beroepskracht;
- Route bij signalen seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen kinderen onderling.

Tevens neemt de kinderopvangorganisatie de verantwoordelijkheden op zich voor het scheppen van randvoorwaarden voor een veilig werk- en meldklimaat (zie onderdeel IV uit meldcode).

Ook vult de kinderopvangorganisatie de sociale kaart in (zie onderdeel V uit meldcode) en zorgt dat deze toegankelijk is voor de beroepskrachten.

Handtekening directie Brood & Spelen

.....

